

Yaubada ena Ve'ita Ioni 'inaya

Buki ana alamani weaqina

Ioni ena 'wayavi ba'e 'inega kana alamania tola'ai 'ifoqe 'inaya tuta~nana italafelea bwanabwana Fatimosi 'inaya, mana me Loma ni'a ikafia ta ia'uya bwanabwana~nana 'inaya. Ta ena toa 'iuna mana Yaubada ena vona ta wese Ieisu Valena yawala dadanea di'we taha taha 'idia. (1:9)

Ta Ioni~nana wese Ieisu Valena ana to'wayavi, ta wese ena leta kukusadi toidi 'wayavidi vaina 'ekalesia 'idia. Ta ba'e buki~nana ana avutugu magilafuna kana 'itedi: Da'a 1 'inega be da'a 3 'inaya Ioni 'ekalesia ana yau seveni 'idia 'wayavia sabi vona iuladi be sabi givetunuqidi, ta wese nuanuana edi vetumaqana 'inaya ina tovolo'i'ita tuta~nana vevoalana ina lobei. Ta da'a 4 'inega be da'a 22 'inaya Yaubada ena ve'ita Ioni 'inaya weaqina. 'Inega Ioni kavona ve'wayoqega yani taha taha matanaya i'ifoqe 'itedi tuta maimai weaqina ta wese tomotau edi toa vataya weaqina.

Ta ba'e buki~nana 'inaya Yaubada ena ve'ita Ioni 'inaya ge 'idewani Buki Gwalagwalana qabudi gamonaya, ta 'esi kavona ma'ama'ayau 'inega yani qabuna weaqidi ve'ita 'ifoqeyea 'iawanaya. Ta Ioni matanaya ve'ita 'eala 'itedi Seitanu ena vevoalana Yaubada 'inaya. Ta wese 'itea ma'oda 'inega Yaubada Seitanu ma enavo navewaiwai va'inedi, ta wese ma'oda naluvematasabu 'aiqedu. Ta buki~nana ana 'ebelu'ovo 'inaya vemamatagilafuyeda Ieisu me ena luvine waiwaina na'evivi mai bwa'obwa'oya. 'Inega mahala be wese bwa'obwa'o vauvaudi ina 'ifoqe, ta omo'e 'inaya Yaubada ena tomotauyavo toa vataya aqiaqi otaqina ina lobeia.

Buki gamona

- 1:1-8 Buki ba'e ana 'wayavi 'iuna, ta wese lukaiwa 'ekalesia 'idia
- 1:9-3:22 Ve'ita nugweta ta wese leta 'ekalesia adi yau seveni 'idia
- 4:1-8:1 Fefwai nunumina adi bwedi adi yau seveni
- 8:2-11:19 Bea adi yau seveni imu'edi
- 12:1-13:18 Mwata gegoyo be yubai lufeifadi magilafudi
- 14:1-15:8 Ve'ita taha taha Yaubada 'inega
- 16:1-21 Yaubada ana diavilavila gaeba adi yau seveni 'idia
- 17:1-20:10 Yaubada 'abaga Babiloni be, yubai lufeifana be, tovesimasimana lufeifana ta wese Seitanu vewaiwai va'inedi
- 20:11-15 Luvine be luvematasabu 'ebelu'ovo

21:1-22:5 Mahala vauvauna be, bwa'obwa'o vauvauna ta wese Ielusalema
 vauvauna
 22:6-21 Vona 'ebelu'ovoa

Vemata magilafu

1 ¹^a Nugweta Yaubada ve'ita Ieisu Keliso neia tola'ai nawale na'ifoqe,
 ta 'abibodenaya Ieisu ena tovale'ewa taha vetunea ena tofewa Ioni
 'inaya ba'e yani diavona sabi ve'itana, ²ta 'ebelu'ovoa Ioni Ieisu ena
 tofewayavo qabudi ba'e yani diavona weaqidi simana 'ifoqe 'idia. Ta yani
 diavona ni'a 'itedi, ta wese Ieisu ena viaqayavo weaqina be Yaubada ena
 vonayavo Ioni simana 'ifoqe aqiaqiedi. ³^b Ta tomeqabu ba'e 'wayavi~nana
 Yaubada 'inega ina avoya totoa va'auta matadia luaqiaqiedi be me edi
 qaiawa ina toatua. Ta wese tomeqabu ba'e yani diavona inoqonoqolidi ta
 ina nuave'avinidi, e taudi wese adi fata ina qaiawa, mana ge tutu kuena
 'inaya ba'e yani diavona Yaubada nagine'ifoqeyedi.

Ioni ena lukaiwa 'ekalesia adi yau seveni 'idia

⁴^c Ba'e 'wayavi~nana ya'a Ioni 'iguyega omi'a 'ekalesia ami yau seveni
 'imia di'we Eisia gamonaya.

Egu nuanua qiduana omi'a nuakolokolo be nuadaumwala Yaubada
 'inega ona lobe. Tauna tuta 'eve'e'ale be, tuta ba'itagana ta wese
 tuta vataya ana Yaubada. Ta wese nuanuagu ba'e toa diavona ona
 lobedi niboana adi yau seveni 'idega. Taudi Yaubada ana galiva
 kaikaiwabuna 'iawanaya itoatua. ⁵^d Ta wese nuanuagu Ieisu Keliso 'inega
 nuakolokolo~nana be nuadaumwala~nana ona 'ewa aqiaqiedi. Tauna
 tuta qabuna tovonahaqiaqi. Ta ba'e Ieisu~nana maduya'itoto 'aligega, ta
 wese tauna toluvine qabudi bwa'obwa'oya veqidua va'inedi.

Tauna veveyolubeda qiduana, ta yawaina be sulalina awafelea weaqida,
 e ba'e 'inega eda ilivu luveifadi 'idega 'ewa yavuledi. ⁶^e Ta Ieisu ni'a
 venua'ivineda ena tomotauyavo ta wese ena tovegubayavo 'idewani, be
 yaqisa kana vetofewa Yaubada Tamana 'inaya. Ieisu kana awatuboya
 tuta vataya 'inaya, mana tauna Tovewaiwai ta tuta vataya ana Toluvine
 Qiduana! Vonahaqiaqi, eda nuanua 'idewani.

⁷^f O'itei, Ieisu mahalega maimai gawatega.
 Tomotau qabudi ina 'itea,
 ta wese taudi lova

^a 1:1 Ve 22:6   ^b 1:3 Ve 22:7,10   ^c 1:4 'Ifo 3:14-15; Ve 3:1; 4:5   ^d 1:5 Kol 1:18; Same 89:27
^e 1:6 1Fit 2:9; Ve 5:10; 20:6   ^f 1:7 Dan 7:13; Sek 12:10; Md 24:30; Ion 19:34-37; 1Te 4:17

ana to'idawayavo ina 'itea.
 Ta totoa bwa'obwa'oya qabudi
     me edi nuavita ina dou tauna weaqina.
 Vonahaqiaqi, ba'e yani diavona ina 'ifoqe aqiaqi.

^{8g} Eda Kaiwabu Yaubada vonaya, "Ya'a Alofa be Omega, yani qabuna edi 'ebeve'ale ta edi 'ebelu'ovo!" Ta wese tauna tuta ba'itagana be tuta lova ta wese tuta maimai ana Yaubada. Ta tauna Tovewaiwai va'ine.

Ioni Tomotau Natuna 'ite'itea

9 Ya'a iami Ioni be omi'a ni'a kave'aidega Keliso maega. Ta ita'a qabuda me eda bibitaqo visiqa be wese veilaqe 'aidegana kalobelobeaa eda fewa Ieisu 'inaya weaqina. Ta me Loma ikafigu ta ia'ufelegu taha bwanabwana ana wawa Fatimosi 'inaya, ta omo'e 'inaya yatoa. Ta egu toa 'iuna mana Yaubada ena vona ta wese Ieisu Valena yayawala dadanea di'we qabuna 'idia. ¹⁰Inega Kaiwabu ena 'aubena taha 'inaya Niboana Gwalagwalana 'iguya 'ifoqe yalutonovia, ta tutana 'inaya bona qiduana gwavuguyega yanoqolia ana noqola kavona bea 'idewana, ¹¹ta voneguya, "Yani qabuna u'ite'itedi fefwai 'inaya una 'wayavidi, ta leta diavona una vetunedi ina tauya 'ekalesia adi yau seveni 'idia, taudi Efeso be, Simulina be, Feligamo be, Tiatila be, Salidesi be, Filadelifia ta wese Lodisia 'idia."

¹²'Inega yatunugivila tovona~nana sabi 'itana, 'inega simatala ana 'ebe'a'u goula 'inega ana yau seveni ya'itedi. ^{13h} Ta nuanidia taha tomotau tovotovolo ya'itea ta ana 'ita kavona tomotau natuna me'olotona 'idewani. Ta ana kwakwalufai kuena otonega be webui 'aqenaya, ta lumalumana 'inaya ana gadi'wana goula 'inega ya'itea. ¹⁴ⁱ Ana kia be wese debana wadawadaea otaqina, ta matana adi 'ita kavona 'aiwe saesaelina. ¹⁵Ta 'aqena adi 'ita kavona taha kainumu namanamalina 'idewani, ana 'ebegabu 'inaya ida gabui davevunavunaqa. Ta bonana ana noqola kavona yaqisi butuna danunuunuqa. ^{16j} Ta ana 'ataqia 'wadi'wadima adi yau seveni kafikafidi, ta 'awanega taha kefata ala lualuana 'ifoqe, ta 'iawana ana 'ita kavona vala ena simatala waiwaina baba'aya 'idewani.

^{17k} Ta tutu~nana tomotau~nana ya'itea 'inega yagivelukabwebwe 'aqenaya kavona 'ali'aligigu. Ta ana 'ataqi si'otoia 'iguya ta vonegu vonaya, "Ge una mwaniniva. Ya'a 'ebeve'ale be 'ebelu'ovo, ¹⁸ta mayawaigu yatoatoa. Lova ya'aliga, ta u'itei ba'itagana ya'a mayawaigu ta toatoa vatayagu. Ta nimaguya 'aliga ta wese di'we 'ebe'aliga vataya ana wawa Edesi ana kihi yakafikafia.

¹⁹"Inega ba'e yani diavona ni'a u'itedi una 'wayavidi fefwai 'inaya, ta wese toyani ba'itagana u'ite'itedi, ta wese tola'ai nawale na'ifoqe tuta

^g 1:8 Ve 21:6; 22:13   ^h 1:13 Dan 7:13; 10:5   ⁱ 1:14 Isi 43:2; Dan 7:9; 10:6; Ve 2:18; 19:12

^j 1:16 Ibe 4:12; Ve 2:12; 19:15   ^k 1:17-18 Ais 44:6; 48:12; Ve 2:8; 22:13

maimai 'idia weaqina. ²⁰Ta tola'ai ni'au u'itedi ena givesimatalidi 'iuya. 'Wadi'wadima seveni adi yau nimaguia u'itedi adi alamani taudi 'ekalesia adi yau seveni adi tovale'ewayavo. Ta simatala ana 'ebea'u goula 'inega wese adi yau seveni ni'a u'itedi adi alamani taudi 'ekalesia seveni weaqidi.

Me Efeso edi leta

2 ¹"Taha leta una 'wayavia 'abaga Efeso 'ekalesia ana tovale'ewa 'inaya be una vonaya:

Vale ba'e maimai tauna 'wadima seveni adi yau kafikafidi 'ataqinega, ta simatala ana 'ebea'u goula 'inega adi yau seveni nuanidiega tautauya, tauna ba'e ena simana 'imia vonaya, ²^m Emi viaqayavo qabudi ni'a yahalamani aqiaqiedi, ta wese emi vetafe'wa waiwai ya'a weaqigu me emi gwavubiga ni'a ya'itedi. Ta emi nog a tomotau luveifadi weaqidi ya'itea, ta wese tomeqabu taudiega igabedi tovaletuyana aqiaqidi ni'a otovodi 'inega edi u'ava oalamani aqiaqiea. ³Ta wese me emi bibitaqo fewa vitavitadi ta qiduquadi oviaqidi agu wawa weaqina, ta 'idiega ge oda dawalili.

⁴Ta yani 'aideganamo ge aqiaqina 'imia ya'itea, vonigo lova tutaa-nana ove'ale ovetumaganegu 'inega oveyolubegu qiduana, ta 'esi ba'itagana emi veyoluba 'iguya ni'au vegoyo. ⁵ⁿ Ta veyoluba-nana ona nuave'avinia, mana ena vegoyo 'inega ni'a obe'u. 'Inega ona nuagivila, ta viaqa diavona omaduviaqidi ona lu'eviviedi. Ta 'eguma ge ona nuagivila, e 'inega ena wai be emi simatala ana 'ebea'u ena 'ewa yavulea 'imiega. ⁶Ta yahalamania taha wese yani aqiaqina oviaqia, mana Nikoleitani me ena qabuyavo edi ilivu ni'a onogea 'edewana wese ya'a ilivu diavona yanogedi.

⁷^o'Inega 'eguma taha toga Niboana Gwalagwalana ena vona 'ekalesia 'idia nanoqolia, e 'inega tomotau-nana luquiaqiea be ba'e vona diavona adi alamani nasali aqiaqiedi. Ta tomeqabu ilivu luveifana ina vewaiwai va'inea, e taudi ena awafeledi be Yawai ana 'Aiwe vuaqina ina 'ainia, ta 'aiwe-nana tovotovolo Yaubada ena vaoqa ana wawa Faladaisi 'inaya.

Me Simulina edi leta

⁸"Taha leta una 'wayavia 'abaga Simulina 'ekalesia ana tovale'ewa 'inaya be una vonaya,

Vale ba'e maimai tauna 'ebewe'ale be 'ebelu'ovoia 'inega, tauna lova 'aliga ta ni'a ya'itoto 'evivi ta mayawaina toatoa. Tauna ba'e ena

¹ 2:1 Ve 1:16   ^m 2:2 1Ion 4:1   ⁿ 2:5 Ve 3:3   ^o 2:7 Nug 2:9; Ve 22:2,19

simana 'imia vonaya,^{9^p} Ni'au yahalamania emi toa vitana be wese emi velukwalukwa, ta 'esi ona nuave'avinia omi'a kaikaiwabumi mana yahalamanimi. Ta wese ni'au yahalamania vonigo vaidi Seitani ena qabuyavo i'awa'awa luveifemi. Taudiega igabedi vonigo me Diu, ta taudi gebu, ta 'esi taudi Seitani ena qabuyavo.^{10^q} Omi'a tuta maimai 'idia visiqa ona lobea, ta ba'e yani diavona weaqidi ge ona mwaniniva. Nawale vaina 'imiega Seitani naha'uluguyemi vanue 'ebeyoqona 'inaya. Ta 'aubena teni 'idia nasitonovimi vita be visiqa 'idiega. Ta vita diavona 'idiega nage ona 'aliga 'waqi, ta tua emi vetumaqana ge ona nogei, ta 'esi ona tovolo'i'ita ana laba 'aliga, be 'inega yawai vataya ena neimi.

^{11^r} 'Inega 'eguma taha toga Niboana Gwalagwalana ena vona 'ekalesia 'idia nanoqolia, e 'inega tomotau~nana luaqiaqiea be ba'e vona diavona adi alamani nasali aqiaqiedi. Ta tomeqabu ilivu luveifana ina vewaiwai va'inea, e taudi ge wese 'aliga vemagilafuna nagiveluveifedi.

Me Feligamo edi leta

¹² "Taha leta una 'wayavia 'abaga Feligamo 'ekalesia ana tovale'ewa 'inaya be una vonaya,

Vale ba'e maimai tauna me ena kefata ala lualuana 'inega, tauna ba'e ena simana 'imia vonaya,¹³ Ni'au yahalamania omi'a otoatoa taha 'abaga Seitani ena 'beluvine gamonaya. Ta 'abaga~nana 'inaya lova taha agu tosimana aqiaqi ana wawa Anitifasa toluveifadi iluve'aliglia. Ta omo'e tutu~nana 'inaya omi'a emi vetumaqana 'iguya ge oda vegeqeja, ta 'esi nawale okafi'i'ihia.

^{14^s} Ta 'esi emi ilivu vaina weaqidi ge eda qaiawa, mana Balami ena ve'itayavo nawale okafikafidi. Lova ena ve'itayavo Balakia 'abibodedi, 'inega me Isileli ilivu luveifana ve'itedi be 'abwaga vevegubana tokwalui 'idia taudiega i'ainia be wese ivelamo'eno kavokavovo, e ba'e ilivu diavona 'inega ibe'u.¹⁵ Ta wese 'idewani vaina emi 'ekalesia gamonega Nikoleitani me ena qabuyavo edi ve'ita luveifana i'abi'abibodedi.¹⁶ 'Inega nuanuagu ba'itagana ilivu diavona 'idiega ina nuagivila. Ta 'eguma gebu, 'inega lukwayavonega ena wai be kefata~nana 'awaguyega 'ifo'ifoqe 'inega ena luaviedi.

^{17^t} 'Inega 'eguma taha toga Niboana Gwalagwalana ena vona 'ekalesia 'idia nanoqolia, e 'inega tomotau~nana luaqiaqiea be ba'e vona diavona adi alamani nasali aqiaqiedi. Ta aiqabu Seitani

^p 2:9 2Kol 11:14-15; Ve 3:9   ^q 2:10 2Tim 4:8; Iem 1:12   ^r 2:11 Ve 20:14; 21:8

^s 2:14 Naba 22:1-25:3; 31:16   ^t 2:17 'Ifo 16:4,14-15,33-34; Ion 6:48-50; Ais 62:2

ivewaiwai va'inea, e taudi 'abwaga 'wai'waivina ana wawa mana ena neidi. Ta wese dabo wadawadaeadi ena neidi, ta dabo diavona 'idia wawa vaavauna ena 'wayavia. Ta dabo~nana ana to'ewa dimo wawa~nana ina alamania.

Me Tiatila edi leta

^{18 u} "Taha leta una 'wayavia 'abaga Tiatila 'ekalesia ana tovale'ewa 'inaya be una vonaya,

Vale ba'e maimai Yaubada Natuna 'inega, tauna matana adi 'ita kavona 'aiwe saesaelina ta wese 'aqena kavona kainumu 'aye'ayea 'idewani. ¹⁹ Tauna ba'e ena simana 'imia vonaya, Emi viaqayavo ni'au yahalamanidi be, emi veyoluba be, emi vetumaqana be, emi fewa ta wese emi bibitaqo. Ta yahalamania ba'itagana emi viaqayavo aqiaqi otaqidi, ge 'idewani lova.

^{20 v} Ta 'esi ge eda qaiawa taha yani weaqina, mana vavine Iesibeli ena vona o'awahaqiaqiea vonigo tauna Yaubada ana tosimana taha. Ta tauna gebu, mana vavine~nana egu tofewayavo lihidi ilugu ilivu luveifadi 'inaya 'idewani velamo'eno kavokavovo ta wese 'abwaga vevegubana tokwalui 'idia 'inega veve'ainidi. ²¹ Ta vavine~nana ena tutu ni'a yaneia ena nuagivila weaqina, ta tua ge nuana velamo'eno ilivuna nanogei. ²² Inega ya'a vavine~nana ena a'uya vihiqa luveifa otaqina ana 'ivi 'inaya, be tomeqabu tauna maega luabu ilivuna ina viaqia e visiqi qiduana ina lobea. E ba'e 'idewani ena viaqia 'eguma edi ilivu luveifadi 'idiega ge ida nuagivila. ^{23 w} Ta wese ana to'abibodayavo ena luve'aligidi be 'inega 'ekalesia qabudi ina alamanigu ya'a tomotau qabudi edi nuanua qabuna giwalidia yahalahalamania. Ta wese qabumi 'imia ena ve'iemi emi ilivuyavo adi 'etofwafwa 'idiega.

²⁴ Ta me Tiatila aiqabu omi'a ba'e ilivu diavona ge oda viaviaqidi be wese Seitani ena ve'itayavo 'wai'waividii ge oda alamanidi, e omi'a ge wese ami 'ava'avalala vitana ena luvetomanei. ^{25 x} Ta 'esi omi'a emi ilivu aqiaqidi ona kafi'i'hidi ana laba ena 'evivi mai.

^{26 y} Ta wese taha toga Seitani navewaiwai va'inea be egu nuanua naviaqia ana laba tuta 'ebelu'ovoa 'inaya, e tomotau~nana 'abiluvine be waiwai ena neia bwa'obwa'o ana di'we qabuna 'idia. ²⁷ Buki Nugwenugweina vonaya,

'Tauna tomotau qabudi naluvinedi
kewala viaviaqina kainumu 'inega,

^u 2:18 Ve 1:14-15   ^v 2:20 1Kin 16:31; 2Kin 9:22   ^w 2:23 Same 7:9; Iel 17:10; Ve 20:12-13

^x 2:25 Ve 3:11   ^y 2:26-27 Same 2:8-9

ta na'aufisalidi kavona 'ulena 'idewani.'

^{28^a}

^z Ta ya'a wese 'idewani 'abiluvine ni'a ya'ewea Tamagu 'inega, e 'inegana agu fata be tomotau~nana 'awa'awai ana 'ubwana ena neia.

^{29^b}

^{Inega 'eguma taha toga Niboana Gwalagwalana ena vona 'ekalesia 'idia nanoqolia, e 'inega tomotau~nana luaqiaqiea be ba'e vona diavona adi alamani nasali aqiaqiedi.}

Me Salidesi edi leta

3 ^{1^a}

^{"Leta taha una 'wayavia 'abaga Salidesi 'ekalesia ana tovale'ewa 'inaya be una vonaya,}

Vale ba'e maimai tauna Yaubada Niboanina seveni be wese 'wadima seveni 'inaya itoatoa 'inega. Tauna vonemi vonaya, Emi viaqayavo ni'au yahalamaniadi ta wese valemi yanoqolia vonigo mayawaimi. Ta 'esi gebu, mana niboanimi 'ali'aligidi. ^{2^b}

^{Inega 'eno'enoyega ona ya'itoto, ta tola'ai yani goyona 'imia nawale 'eno'eno ona giveawaiwaiea. Ta wese yahalamania emi viaqayavo vaina Yaubada 'iawanaya ge tunutunuqidi.}

^{3^b}

^{Lova ve'ita o'eweа be onoqolia, ta ba'e ve'ita~nana ona nuave'avinia ta wese ona matayagea, 'inega ona nuagivila. Ta 'eguma ge ona ya'itoto, 'inega nawale ena wai be ena luveafemi kavona tovanawala 'edewana, ta egu tuta wai 'imia ge oda alamania.}

^{4^c}

^{Ta omi'a me Salidesi 'imiega 'evisa~mimo ami kaleko ge oda givebwavudi. 'Inega luaqiaqiem be nawale omi'a ya'a maega kana tauya ma ada kaleko wadawadadaeana, mana Yaubada ni'a 'awahaqiaqiem. ^{5^d^{Ta wese 'idewana tomeqabu Seitani iveauiwai va'inea, e taudi adi kaleko wadawadadaeana wese ina veaqedi, ta adi wawa ge ena 'weu yavuledi Yawai ana Buki 'inega, ta 'esi adi wawayavo ena simana 'ifoqeyedi Tamagu be ena tovale'ewayavo matadia, mana taudi vonahaqiaqi egu tomotauyavo.}}}

^{6^e}

^{'Inega 'eguma taha toga Niboana Gwalagwalana ena vona 'ekalesia 'idia nanoqolia, e 'inega tomotau~nana luaqiaqiea be ba'e vona diavona adi alamani nasali aqiaqiedi.}

Me Filadelifia edi leta

^{7^e}

^{"Taha leta una 'wayavia 'abaga Filadelifia 'ekalesia ana tovale'ewa 'inaya be una vonaya,}

Vale ba'e maimai tauna gwalagwalana ta tunutunuqina 'inega, ta wese taunana nimanaya kini Deibida ena kihi kafikafia. Ta 'eguma

^a 2:28 Ve 22:16   ^b 3:1 Ve 1:4,16   ^c 3:3 Md 24:43-44; Ve 2:5; 16:15; 1Te 5:2   ^d 3:4 Iud 23

^d 3:5 'Ifo 32:32-33; Md 10:32; Lk 12:8   ^e 3:7 Ais 22:22

'awa nasiwa'ea ge taha toga ana fata be nagudui, ta wese 'eguma 'awa~nana naguduya ge taha toga ana fata nasiwa'ei. Ta vonemi vonaya,^{8f} Emi viaqayavo ni'au yahalamani ta wese yahalamania vonigo tufwana ni'a odawalili. Ta tua egu vonayavo nawale o'abi'abibodedi ta wese ge oda vegeqegu. 'Inega 'awa ni'a yasiwa'ea weaqimi, ta ge taha toga ana fata be nagudui.

^{9g} Onoqola aqiaqiegu! Nawale Seitani ena qabuyavo vaina 'idiega ena awafeledi be ina mai 'imia. Taudiega ivonaya vonigo taudi me Diu, ta 'esi iu'au'ava mana taudi ge me Diu. 'Inega ena luvinedi be ina iwa'odu 'iawamia be 'awadiega ina simana 'ifoqeyea vonigo ni'a ialamani aqiaqiea ya'a yaveveyolubemi qiduana.^{10h} Lova ni'a yavonemi me emi bibitaqo ona toatoa. Ta nawale tuta vitana na'ifoqe bwa'obwa'oya be tomotau qabudi 'ebesitonova ina lobedi. Ta ya'a tuta diavona 'idiega ena vabodebodemi, mana egu vona ovematamatayagea.

¹¹ Ya'a tuta goyona ena wai, ta toyani 'imia 'eno'eno e ona kafi'i'hia be yaqisa ge taha toga ana fata yani diavona adi ve'ia 'imiega na'ewa yavulei.¹²ⁱ Ta tomeqabu ilivu luveifana ivewaiwai va'inedi e taudina ena vetovolodi 'idewani 'oqola egu Yaubada ena Vanue Gwalagwalana 'inaya, ta omo'e 'inaya ina toa vataya. Ta egu Yaubada ana wawa ta wese ya'a agu wawa vauvauna ena 'wayavia 'oqola~dina 'idia. Ta egu Yaubada ena 'abaga Ielusalema vauvauna tuta goyona mahalega nawebui mai egu Yaubada 'inega. Ta ya'a ena 'awahaqiaqiedi taudi toni'abaga aqiaqi 'abaga~nana 'inaya.

¹³ 'Inega 'eguma taha toga Niboana Gwalagwalana ena vona 'ekalesia 'idia nanoqolia, e 'inega tomotau~nana luquiaqiea be ba'e vona diavona adi alamani nasali aqiaqiedi.

Me Lodisia edi leta

¹⁴ "Taha leta una 'wayavia 'abaga Lodisia 'ekalesia ana tovale'ewa 'inaya be una vonaya,

Vale ba'e maimai tauna igabea 'Ameni' 'inega. Tauna tosimana tunutunuqina ta Yaubada ena 'iva'ava'ata qabuna ana toluvine. Ta vonemi vonaya,^{15j} Emi viaqayavo be wese emi toa qabudi ni'a yahalamani aqiaqiedi. Ta emi veyoluba 'iguya gebu 'wea'weavina ta wese gebu fayo'una. Ta nuanuagu qiduana taha 'idiega oda venua'ivinea.¹⁶ Ta 'esi omi'a kavona go'ila lemwalemwana, mana emi veyoluba 'iguya ge 'wea'weavina nage fayo'una. 'Inega ya'a kavona

^f 3:8 1Kol 16:9   ^g 3:9 Ve 2:9   ^h 3:10 Lk 21:19; 2Tim 2:12   ⁱ 3:12 Ais 62:2; 65:15; Ve 14:1; 21:2   ^j 3:15 Lom 12:11

yani kavokavovo weaqimi, ta ba'e 'inega 'awaguyega ena gida'wa yavulemi. ^{17^k} Ta omi'a taumi weaqimi ovonaya, "Ita'a kaikaiwabuda, ta ge taha yani 'inega kada kusa, ta 'esi yani qabuna 'idaya 'eno'eno!" Ta yavona aqiaqemi, nawale nuami ge da'eqa'uya, mana niboanimi 'inaya omi'a lukwalukwami be, nuakolokolomi be, sikesikewami be, matami kwayakwayana ta wese ma'igonegonemi. ^{18^l} 'Inega yalulugaihimi be 'iguyega dabo goula ni'a agivevunavunaqia 'aiwe 'ala'alaina 'inega ona gimwanea be 'inega ona vekaikaiwabu, ta wese kaleko wadawadadeadi ona gimwanedi be ona veaqedi 'inega ge wese ona vema'igonegone 'evivi. Ta wese mulamula ona gimwanea be matami ona 'e'abi'abia, 'inega ina veaqiaqi ta ana fata ona 'ita 'evivi.

^{19^m} Ya'a tomeqabu yaveveyolubedi, e wese ya'a adi togivetunuqa be adi tolugaihi. 'Inega emi luveifanayavo 'idiega ona nuagivila ta 'esi ya'a weaqigu ona vetafe'wa waiwai. ^{20ⁿ} Onoqoli! Ya'a 'awa 'inaya yatovotovolo ta ya'au'auveida'a. 'Eguma taha toga bonagu una noqolia ta 'awa~nana una siwa'ea, e 'inega ena lugu wai eu vanuea ta o'a be ya'a kana 'ai.

²¹ Ta 'eguma taha toga toluveifana navewaiwai va'inea 'inega tomotau~nana luaqiaqiea be ya'a maega ana toabui agu galiva kaikaiwabuna 'inaya, 'idewani ya'a wese toluveifa~nana ni'a yavewaiwai va'inea ta Tamagu ana galiva kaikaiwabuna 'inaya maega atoatoa.

²² 'Inega 'eguma taha toga Niboana Gwalagwalana ena vona 'ekalesia 'idia nanoqolia, e 'inega tomotau~nana luaqiaqiea be ba'e vona diavona adi alamani nasali aqiaqiedi."

Awatubo mahalaya

4 ^{1^o} Kaiwabu ena vona 'iguya gumwala, 'inega taha 'awa wa'awa'ana ya'itea, ta omo'e 'awa~nana mahala ana 'ebelugu. Ta bona~nana yanoqola 'eviviea ana noqola kavona bea butuna danununuqa ta vonegu vonaya, "U'watovu mai 'iguya ta tola'ai nawale na'ifoqe tuta maimai 'idia ena ve'iteu." ^{2^p} Ba'e tuta~nana 'inaya Yaubada Niboanina ena waiwai yalutonovia 'ifoqe mai 'iguya lufeagatuna'igu, 'inega mahalaya taha galiva kaikaiwabuna ya'itea, ta 'inaya taha tomotau toabui toatoa. ^{3^q} Ta ana 'ita kavona dabo kaikaiwabudi adi wawa yasifa be kanelieni, ta ana galiva kaikaiwabuna siaebadi simasimatalina sivililia, ta ana simatala namanamalina kavona dabo kaikaiwabuna ana wawa emelodi 'idewani. ^{4^r} Ta wese galiva kaikaiwabudi adi yau 24 itoa vivilia. Ta galiva diavona 'idia kaiwabu adi yau wese 24 itoatoa, ma adi kaleko

^k 3:17 1Kol 4:8; Lk 12:21   ^l 3:18 Ais 55:1   ^m 3:19 1Kol 11:32; Ibe 12:6; Ve 2:5

ⁿ 3:20 Ion 14:23   ^o 4:1 Ve 1:1,19   ^p 4:2 Ais 6:1   ^q 4:3 Isi 1:28   ^r 4:4 Ve 3:18

wadawadaeadi ta debadi ana biatuli namanamalidi goula 'inega.^{5s} Ta tomotau~nana ana 'ita kavona dabo namanamalidi ana galiva 'inega namala 'wai'waia ta yavalata butuna 'ifo'ifoqe. Ta galiva~nana 'iawanaya odamu seveni isaesaela, e taudi ive'ebe'ita Yaubada Niboanina adi yau seveni weaqidi.^{6t} Ta wese ana galiva kaikaiwabuna 'iawanaya taha yani ana 'ita 'idewana mwade'wa daumwalina ya'itea, ta ana 'ita kavona gelasi 'aye'ayea. Ta galiva~nana di'wenaya yani 'iva'ava'aidi mayawaidi adi yau foa itovolo vivilia, ta du'udi qabuna ma matadi.

⁷Ta 'iva'ava'ata diavona adi 'ita ba'e 'idewani: Taha ana 'ita 'idewani laioni, ta taha 'idewani bulumakau, ta wese taha 'iawana ana 'ita kavona tomotau, ta vefoana kavona magisubu dayewayewa.^{8u} Ba'e foadina 'aidega 'aidega fafedi ana yau sikisi, ta fafe diavona 'idia mata 'eala debanaya ta wese 'ayanaya. Ta 'aubena be wese velovelovana 'aidega 'aidega 'idia ge ida lua'u 'evosi, ta adi 'evosi ba'e 'idewani:

"Eda Kaiwabu Yaubada Tovewaiwai tauna
Gwala, Gwala, Gwala.
Tauna tuta lova, be ba'itagana,
ta wese tuta maimai 'idia toatoa."

⁹Toatoa Vatayana ana galiva kaikaiwabuna 'inaya toabui, ta tutu qabuna 'iva'ava'ata diavona ba'e 'evosi~nana 'inega awatubo be 'amayaba ta wese lukaiwa ineineia.^{10v} Ta tutu~nana 'iva'ava'ata diavona i'evo'evosi 'inega kaiwabu diavona 24 igivelukabwebwe, ta Toatoa Vatayana ana galiva kaikaiwabuna 'iawanaya iawahawatuboya. Ta debadi adi biatuliavo namanamalidi ia'uwebuiedi galiva kaikaiwabuna 'iawanaya, ta ivonaya,

¹¹"O'a ema Kaiwabu ta ema Yaubada
luaqiaqiema be ana awatubou
ta ana 'amayabeu,
mana o'a eu waiwaiega
ta wese eu nuenuega kuyavata
qabuna u'iva'ava'aidi i'ifoqe,
'inega ba'itagana nawale itoatoa."

Fefwai nunumina ta Yaubada ena Lami

5 ^{1w} 'Inega fefwai nunumina ya'itea galiva kaikaiwabuna ana totoa ana 'ataquia, ta fefwai~nana ma di'wena 'waya'wayavidi, ta ana 'ebewedi ve'alata adi yau seveni. ²Ta wese taha tovale'ewa waiwaina ya'itea tauna bonana qiduanega simana 'ifoqeyea vonaya, "Togama ana luaqiaqi be bwedi ba'e na'ewa yavuledi ta fefwai nunumina natanaia?"

---

^s 4:5 Isi 1:13; Sek 4:2; Ve 1:4; 8:5; 11:19; 16:18   ^t 4:6 Isi 1:5-10,22; 10:14   ^u 4:8 Ais 6:2,3;
Isi 1:18; 10:12   ^v 4:10 Ve 7:10; 19:4   ^w 5:1 Ais 29:11; Isi 2:9-10

³Ta vonahaqiaqi, ge taha toga dalobei mahalaya nage bwa'obwa'o debanaya nage 'ayanaya ana luaqiaqi be fefwai~nana natanai ta nahavoi.

⁴'Inega nuagu vita aqiaqi ta yadou, mana ge taha toga dalobei be ana luaqiaqi fefwai~nana datanai ta gamona da'itei. ^{5x} 'Inega kaiwabu diavona taha 'idiega voneguya, "Ge una dou, yubai Laioni Iuda ena gade 'inega tauna kini Deibida 'aqegigina ana fata, mana tauna toluveifana ni'a vewawaiwai va'inea. E 'inega luaqiaqiea be fefwai nunumina ana bwedi adi yau seveni na'ewa yavuledi ta natanaia."

^{6y} 'Inega taha Lami ya'itea tovotovolo galiva kaikaiwabuna nuani otaqinaya, ta 'iva'ava'ata taudi foa mayawaidi ta wese kaiwabu 24~dina itoa vivilia. Ta Lami~nana ana 'ita kavona ida luve'aligi. Ta donana adi yau seveni ta wese matana seveni, ta ba'e yani diavona ive'eb'e'ita Yaubada Niboaninavo adi yau seveni weaqidi, ta seveni~dina lova ni'a vetunedi di'we qabuna 'idia bwa'obwa'o debanaya. ⁷Ta Lami~nana tauya galiva kaikaiwabuna ana totoa 'inaya, ta ana 'ataqiega fefwai nunumina 'eweia. ^{8z} Ni'a 'eweia, 'inega 'iva'ava'ata diavona mayawaidi ta wese kaiwabu diavona Lami~nana matanaya tuqatuqadiega isobadi ta ihiwa'odu 'inaya. Qabudi edi 'ebelaha ana wawa afi nimadia ikafikafidi, ta wese me edi gaeba viaviaqidi goula 'inega, ta gaeba diavona luluveagatuna'idi dede'wa meilana aqiaqi otaqina 'inega. Ta ba'e meilanana ana alamani taudi Yaubada ena tomotauyavo edi venoqi.

^{9a} 'Inega taha 'evosi vauvauna i'evosiea ivonaya,

"O'a luaqiaqieu be fefwai nunumina una 'eweia,

ta ana bwedi una 'ewa yavuledi,

mana ni'au iluve'aligiu.

Ta eu 'aliga be wese sulaliu 'inega,

tomotau ni'a ugubaufedi Yaubada weaqina,

ta tomotau diavona mali bona be,

mali di'we be, mali gade be, wese mali 'wafi 'idiega.

^{10b} Ta o'a uvenua'ivinedi be eu 'Ebeluvine gamonaya

ina vetoveguba Yaubada ena fewa weaqina,

ta wese di'we qabuna bwa'obwa'oya ina 'abiluvinedi."

^{11c} 'Inega wese Yaubada ena tovale'ewayavo avo 'wayoqidi be kaiwabu diavona ta wese 'iva'ava'ata diavona galiva kaikaiwabuna itovolo vivilia ya'itedi, ¹²ta edi 'evosi bonadi qiduanega yanoqolia ivonaya,

"Lami~nana ni'a iluve'aligia

tauna kana 'amayabea.

Luaqiaqiea be awatubo ta wese 'amayaba nalobea 'idega,

^x 5:5 Nug 49:9; Ais 11:1,10; Ve 22:16   ^y 5:6 Sek 4:10; Ion 1:36; Ve 13:8   ^z 5:8 Ve 8:3-4;

Same 141:2   ^a 5:9 Same 96:1; 98:1   ^b 5:10 'Ifo 19:6; Ais 61:6; Ve 1:6; 20:6

^c 5:11 Dan 7:10; Ibe 12:22

mana tauna tovewaiwai be,
to’abiluvine be, tovekaikaiwabu
ta wese toalamani aqiaqi.”

¹³E ’inega Yaubada ena ’iva’ava’atayavo qabudi mahalaya be,
bwa’obwa’oya be, bwa’obwa’o ’ayanaya ta wese mwade’waya yanoqolidi
i’evo’evosi ivonaya,

“Tauna galiva kaikaiwabuna ’inaya toatoa
ta wese Lami~nana kana awatubodi
ta kana ’amayabedi,
mana taudi tovekaikaiwabu
ta wese tovewaiwai tuta vataya ’idia.”

¹⁴’Inega ’iva’ava’ata foa mayawai~dina ivonaya, “Vonahaqiaqi, ema
nuanua ’idewani.” Ta wese kaiwabu diavona isobadi ta ihiwa’odu ’inaya.

Fefwai nunumina ana bwedi sikisi Lami~nana ’ewa yavuledi

6 <sup>1^d Ta Lami~nana ya’itea tuta~nana bwedi nugwenugweina
seveni~dina ’idiega ’ewa yavulea, ’inega ’iva’ava’ata diavona taudi foa
mayawaiidi taha ’idiega yanoqolia bonana kavona yavalata vonaya, “Umai!”
<sup>2^e ’Inega ’iawaguya yubai osi wadawadaeana ya’itea. Osi~nana gwavunaya
ana togelu me ena tufu toatoa, ta ana biatuli debanaya ia’uya. ’Inega osiega
vihila tauya ta voalanavo qabudi maega ivedavi ta vewaiwai va’inedi.</sup></sup>

³Ta tuta~nana Lami~nana bwedi vemagilafuna ’ewa yavulea, ’inega
'iva’ava’ata diavona foa ’idiega wese taha yanoqolia vonaya, “Umai!”

⁴’Inega wese taha osi ya’itea bweabwealina ’ifoqe. Ta Yaubada ena
waiwai ta wese kefata kuena osi ana togelu neia, ’inega ana fata be
toadaumwala na’ewa yavulei bwa’obwa’oyega be yaqisa tomotau taudiega
ina vedavi ta ina lufe’aligidi.

⁵Ta tuta~nana Lami~nana bwedi vetoina ’ewa yavulea, ’inega wese
gaba yanoqolia ’iva’ava’ata vetoina ’inega vonaya, “Umai!” ’Inega taha
osi kwaukwausina ya’itea, ta ana togelu nimanaya kulufa ana ’ebesikele
kafikafia. ⁶’Inega taha bona yanoqolia ’iva’ava’ata diavona mayawaiidi foa
'idiega vonaya, “Abwaga witi ana vita kilo ’aidegina ana maisa navaneqa
kavona taha tomotau ena fewa ’aubena ’aidegina ana ve’ia ’idewani. Ta
'abwaga balif kilo toi weaqina ana maisa lelelea kavona ’aubena ’aidegana
ana fewa ana ve’ia ’idewani. Ta ’esi dede’wa ta wese ’oine adi maisa
kavona lova ’idewani ta ge wese navedumaduma!”

⁷Ta tuta~nana Lami~nana bwedi vefoana ’ewa yavulea ’inega wese
'iva’ava’ata mayawai~dina ’idiega vefoana bonana yanoqolia vonaya,

---

^d 6:1 Ve 4:7; 5:1,6   ^e 6:2-5 Sek 1:8; 6:1-6   ^f 6:6 Bali “barley” ana ’ita kavona witi, ta
vuaqina tomotau daboyega ifiaqidu ’inega vefalawa ta adi beledi igabuya. Ta beledi bali
'inega ena waiwai ge ’idewani witi ’inega.

“Umai!” ^g Inega yavevekova ta wese taha osi ya’itea ‘ifoqe ta ’wafina lukovuya kavona to’aliga ’wafidi. Ta osi~nana ana togelu ana wawa ’Aliga, ta ’abibodanega taha tomotau to’aliga edi di’we ana wawa Edesi ’inega talatala’obea. Ta Yaubada magilafudina ’abiluvine neidi vaina di’we bwa’obwa’oya weaqina, e ’inega adi fata di’we diavona adi totoa ina luve’aligidi vedavi be, botana be, vihiqa ta wese yubai sasasadi ’idiega.

⁹ Ta tuta~nana Lami~nana bwedi vefaibina ’ewa yavulea, ’inega Vanue Gwalagwalana ana ’ebeveguba ’ayanaya tomotau niboanidi ya’itedi itoatoa. Ta taudi ni’a i’aliga Yaubada ena vona weaqina ta wese edi simana Iesu Valena weaqina. ¹⁰ Ta bonadi qiduanega igaba ivonaya, “Kaiwabu Tovewaiwai, o’ a gwalagwalau ta wese o’ a vonahaqiaqi. Ima’ tuta kuena aba’eba’e, ta ai tuta ’inaya ama toluge’aliga una luvematasabudi? Nage wese nawale ana ba’eba’e?” ¹¹ ^h Edi gaba gumwala, ’inega ’aidega ’aidega kaleko wadawadadeadi kuekuena Kaiwabu neidi, ta vebibina i’ewea wese tuta kukusana ’inaya ina veyawai ana laba wese ediaovo taudi Iesu ena tofewayavo Seitani ena qabuyavo ina luve’aligidi kavona taudi tomadu’aliga ’idewani. Mana adi yau ana ’etofwafwa nawale ge ida lobea.

¹² ⁱ Ta wese Lami~nana ya’itea bwedi vesikisina ’ewa yavulea. ’Inega mwani’ini’i waiwaina ’ifoqe, ta vala lukwausia kavona ’ulena kwausina ’idewani, ta wese wai’ena lubwealia kavona sulala ’idewani. ¹³ ^j Ta mahala ana ’wadi’wadimayavo iavuavuta kavona be ’ala’ai vuaqina gal’ena yaqina waiwaina dayuei ta dahavuavuta. ¹⁴ ^k ’Inega mataguya mahala ya’itea awahawala, ta ana ’ita kavona taha toga fefwai taha danunumia di’we magilafuna ’idiega, ta bwanaga be wese bwanabwana qabudi edi ’ebetoa inogedi. ¹⁵ ^l Ta bwa’obwa’o ana kiniavo be, ana toluvineavo be, ana tovanugwetayavo be, ana tovekaikaiwabuyavo be, avia ana tovamatanayavo ta wese tofewa kavovoyavo be tomotau yavuyavuidi qabudi idena bwanaga ’idia, ta dabo qiduqiduadi nuanidia be wese vat’ubu ’idia ioukwaiva. ¹⁶ ^m Ta tomotau diavona bwanaga be dabo qiduqiduadi igabedi, ivonaya, “Elubuinimi omai ’imaya o’autaqoma ta oa’ukwaivema, be yaqisa galiva kaikaiwabuna ana totoa ’iawana ge ana ’itei, ta wese Lami~nana ana diavilavila ’imaya ge nuama ana ’itei. ¹⁷ ⁿ Mana magilafudi adi diavilavila ana ’aubena qiduana ni’a mai. Nage taha toga ana fata be ’aubena~nana navewaiwai va’inei? Gebu, ge taha toga ana fata!”

---

^g 6:8 Isi 14:21; 5:12; Iel 15:1-3   ^h 6:11 Ve 7:9,13; 19:14   ⁱ 6:12 Md 24:29; Via 2:20;
Ve 11:13; 16:18   ^j 6:13 Ais 34:4   ^k 6:14 Ve 16:20   ^l 6:15 Ais 2:10,19,21   ^m 6:16 Lk 23:30
ⁿ 6:17 Ioe 2:11; Mal 3:2

Tomotau adi yau anidedi fotifoa tausani (144,000) weaqidi

7 ¹ Ba'e yani diavona 'abibodanaya, 'inega Yaubada ena tovale'ewa adi yau foa ya'itedi itovotovolo bwa'obwa'o ana kona foa 'idia. Ta tovale'ewa~dina bwa'obwa'o ana yaqina adi yau foa itovolo bodedi, be yaqisa ge taha yaqina da'ifoqe bwa'obwa'oya be mwade'waya ta wese 'aiwe 'idia. ² 'Inega wese taha tovale'ewa ya'itea vanemai baba'au ena 'ebeyayaqega. Ta ba'e tovale'ewa~nana Yaubada mayawaina ana 'ebe'inana miea. 'Inega bonana qiduanega gaba 'ifoqe Yaubada ena tovale'ewa adi yau foa 'idia. Ba'e taudina Yaubada ni'a luvine neidi be adi fata bwa'obwa'o be wese mwade'wa ina lufeawalidi. ³ ^p 'Inega tovale'ewa~nana vonedi vonaya, "Oba'eba'e! 'Abiboda yaqina ona awafeledi bwa'obwa'o be mwade'wa ta wese 'aiwe ina giveluveifedi, ta nugweta ima'a Yaubada ena tofewayavo adi 'ebe'inana adi kia 'inaya ana a'uya." ⁴ ^q 'Inega taudi Yaubada ana 'ebe'inana ni'a i'ewea adi kia 'inaya adi yau yanoqolia 'idewani anidedi fotifoa tausani (144,000), ta taudi me Isileli gade 12 'idiega.

⁵ 'Inega Iuda ena gadeyega tomotau adi yau tuwelo tausani (12,000) 'ebe'ina~nana i'ewea,

ta Lubeni ena gade 'inega 12,000,
ta Gada ena gade 'inega 12,000,
⁶ ta Aseli ena gade 'inega 12,000,
ta Nafitalai ena gade 'inega 12,000,
ta Manasa ena gade 'inega 12,000,
⁷ ta Simioni ena gade 'inega 12,000,
ta Libai ena gade 'inega 12,000,
ta Isaka ena gade 'inega 12,000,
⁸ ta Sebuloni ena gade 'inega 12,000,
ta Iosefa ena gade 'inega 12,000,
ta Beniamina ena gade 'inega wese tomotau adi yau 12,000 Yaubada
ana 'ebe'inana i'ewea.

Qabu qidua va'inedi Yaubada be Lami iawahawatubodi

⁹ Avo gumwala 'inega wese taha qabu qiduadi ya'itedi. Ta qabu diavona di'we taha taha 'idiega be, gade taha taha 'idiega be, 'wafi taha taha 'idiega ta wese bona taha taha 'idiega. Adi kaleko wadawadaeana ta kuekuena, ta nimadia magimagi 'waena ikafikafia. Ta qabu diavona adi yo'o qidua va'inenet 'inega ge taha toga ana fata be nahavodi. Taudi itovotovolo Yaubada ana galiva kaikaiwabuna be Lami~nana 'iawadia, ¹⁰ ^r ta bonadi qiduanega igaba ivonaya,

° 7:1 Iel 49:36; Dan 7:2   ^p 7:3 Isi 9:4,6; Ve 9:4   ^q 7:4 Ve 14:1,3   ^r 7:10 Ve 4:10; 5:6-7

“Yaubada totoa galiva kaikaiwabuna ’inaya
ta wese Lami~nana ’idiega ’etoyavua ni'a kalobeat!”

¹¹ Ta Yaubada ena tovale'ewayavo qabudi galiva kaikaiwabuna be
kaiwabu 24~dina ta wese ’iva’ava’ata foa mayawai~dina itoa vivilidi,
ta ’avalata’idi tuqatuqadiega isobadi galiva~nana ’iawanaya ta Yaubada
iawatuboya, ¹²s ta ivonaya,

“Vonahaqiaqi,
ima'a Yaubada a'ama'amayabea be a'evo'evosi ’inaya
ena alamani qiduana weaqina.

Ahawahawatuboya ta alulukaiwa ’inaya,
mana tauna Tovewaiwai ta wese Tolvine Qiduana
tuta vataya ’idia.

Vonahaqiaqi, ema nuanua ’idewani.”

¹³ Inega kaiwabuyavo 24~dina taha ’idiega vetala’aeieg vonaya, “Omo'e
qabu~dina adi kaleko wadawadaeana, taudi tomeqabu? Ta ma'inega imai?”

^{14t} Inega yavona 'evviea yavonaya, “Kaiwabu, o'a tau'u ualahalamaniidi, ta ya'a
gebu.” Inega vonegu vonaya, “Omo'e tomotau diavona taudi visiqa be, yuvaqa be,
vevoalana ta wese 'aliga ana tuta 'inega i'ifoqe mai. Ta taudi adi kalekoyavo ni'a
ilu'utudi Lami sulalinea, 'inega ni'a ivewadawadaeaya. ¹⁵Inegana,

ba'itaganan taudi Yaubada ana galiva
kaikaiwabuna ’iawanaya itovotovolo,
ta 'aubena be wese velovelovana qabuna ’idia
iawahawatuboya ena Vanue Gwalagwalana ’inaya.

Ta totoa galiva~nana tuta qabuna
taudi maega ina toatoa ta navabodebodedi.

¹⁶ ^u Ge taha tuta 'inaya ina botana
nage magadi nakwawuqa,
ta ge wese veilaqe nage visiqa ina lobei
baba'au nage vaina yani 'wea'weavidi 'idiega.

¹⁷ ^v Mana Lami~nana tovotovolo
galiva kaikaiwabuna ’iawanaya
tauna adi to'itamaki sifi,
be na'itamakidi natauyedi salufa 'inaya,
ta salufa~nana tauna go'ila mayawaina.

Ta Yaubada mataeludi naluya'waia matadiega.”

Bwedi vesevenina weaqina

8 ¹Ta tuta~nana Lami~nana bwedi vesevenina 'ewa yavulea, 'inega
yani qabudi mahalaya 'elovedi ta igenu'wana, ta tufwana tuta

^s 7:12 Ve 5:12   ^t 7:14 Dan 12:1; Md 24:21   ^u 7:16 Ais 49:10   ^v 7:17 Ais 25:8; Same 23:2;
Ve 21:4

'alakuena kavona 30 miniti 'idewani ge taha veqae nage giveketala butuna da'ifoqe. ²Inega Yaubada ena tovale'ewayavo adi yau seveni ya'itedi, taudi 'iawanaya itovotovolo, ta Yaubada bea adi yau seveni neidi.

³w 'Inega taha wese tovale'ewa 'ifoqe mai tovotovolo 'ebeveguba di'wenaya, ta tauna taha gaeba viaviaqina goul'a 'inega kafikafia. 'Inega taha toga dede'wa qiduana neia sabi veguba 'ebeveguba~nana viaviaqina goul'a 'inega galiva~nana 'iawanaya. Ta ba'e dede'wa~nana Yaubada ena tomotauyavo edi venoqi maega vevegubaya 'ebeveguba~nana 'inaya. ⁴Inega dede'wa~nana 'auna be wese Yaubada ena tomotauyavo edi venoqi tovale'ewa~nana nimanega vanevane Yaubada 'iawanaya. ⁵x 'Inega tovale'ewa~nana 'aiwe 'ala'alaina 'ebeveguba~nana 'inega 'ewei ta gaeba~nana luveagatuna'ia, ta 'abibodenaya felawebuiea bwa'obwa'oya. 'Inega yavalata be, namala be wese mwani'in'i 'ifoqe, ta butudi nunuqa qiduana.

Yaubada ena tovale'ewayavo bea imu'edi

⁶'Inega Yaubada ena tovale'ewayavo seveni~dina i'iva'ava'ata edi beayavo sabi mu'edi.

⁷y 'Inega taha iadi ena bea mu'ea, e 'inega 'wei kavona dabo gomogomona ta wese 'aiwe 'ala'alaina sulala maega wayawayavilana iavuta webui bwa'obwa'oya. Ta bwa'obwa'o ena di'we toi 'eno'eno, ta di'we taha toi~dina 'idiega 'ala'ovoia, ta wese 'aiwe qabudi taha di'we 'inaya 'ala'ovoia, ta 'esi libi bwa'obwa'o di'we qabuna 'idia 'ala'ovoia.

⁸'Inega tovale'ewa vemagilafuna wese ena bea mu'ea. Ta tutu~nana mu'ea 'inega taha yani ana 'ita kavona bwanaga qiduana 'ala'alaina 'ifoqe ta buini webui mwade'waya. Ta mwade'wa ena di'we toi 'eno'eno, ta di'we taha 'idiega vesulala. ⁹Ta ba'e di'we~nana gamonaya yani qabuna mayawai i'aliga, ta wese waga qabudi debanega ivivihila iawala.

¹⁰'Inega tovale'ewa vetoina wese ena bea mu'ea, 'inega taha 'wadima gegoyo ena 'alata kavona odamu mahalega 'avalata'i webui go'ila be salufa 'idia. Bwa'obwa'o ena di'we toi 'eno'eno, ta di'we taha 'idiega 'wadima~nana webui mai go'ila be salufa 'idia. ¹¹z 'Wadima~nana ana wawa Badabadana. Ta di'we~nana 'inaya webui e omo'e 'inaya wese di'we toi i'eno'eno. Ta taha 'idiega go'ila be wese salufa qabudi ivebadabada, ta tomotau qabudi go'ila~nana inumea i'elu'aliga, mana badabadana.

¹²a 'Inega tovale'ewa vefoana wese ena bea mu'ea. Vala 'inaya ena di'we toi 'eno'eno, ta di'we taha toi~dina 'idiega veilaqe qiduana 'ifoqe vala~nana 'inaya. Ta wese 'idewani 'ifoqe wai'ena be 'wadi'wadima

^w 8:3 Ve 5:8; Ifo 30:1-3   ^x 8:5 Luvi 16:12; Ifo 19:16-19; Ve 11:19; 16:18   ^y 8:7 Isi 38:22; Ioe 2:30; Ifo 9:23-26   ^z 8:11 Iel 9:15   ^a 8:12 Isi 32:7; Ve 6:12-13

'idia. 'Inega di'we vetoina vala, be wai'ena ta wese 'wadi'wadima 'idiega velovelovana 'ifoqe 'idia. 'Aubena be wese velovelovana adi tuta toi 'eno'eno, ta tuta toi~dina 'idiega tuta 'aidegina 'inaya ge taha simatala dasimatala 'aubena be wese velovelovana 'idia. ^{13b} 'Inega ya'ita vane ta magisubu taha ya'itea yewayewa mahalaya, ta ena gaba qiduana yanoqolia vonaya, "Aioi, veilaqe, veilaqe! Totoa bwa'obwa'oya veilaqe qiduana ona lobe, mana Yaubada ena tovale'ewa wese toidi edi beayavo tuta goyona ina mu'edi."

9 ^{1c} Ta wese Yaubada ena tovale'ewa vefaibina ena bea mu'ea, 'inega 'wadima taha ya'itea ni'a 'eta'ia mahalega webui mai bwa'obwa'oya. Ta kihi ni'a 'eweavetoea kuena ge ana 'ebelu'ovoamo ana wawa Abisi^d ana 'awa weaqina. ^{2e} Ta tuta~nana vetoa~nana ana 'awa siwa'ea 'inega 'au vili'waunia vaneqa kavona didiala katuinia 'idewani. 'Inega baba'au be wese yani qabuna bwa'obwa'o be mahala nuanidia velovana bodedi.

³ Ta 'au~nana gamonega wakifou i'ifoqe bwa'obwa'oya, ta waiwai i'eweavetoea kavona bunelala edi waiwai 'idewani. ^{4f} Ta wese vemamatagilafu i'eweavetoea vonaya, "Libi be, 'aiwe ta wese yani qabuna tabotabodi ge ona giveluveifedi, ta 'esi luaqiaqiem be tomeqabu taudi Yaubada ana 'ebe'inana adi kia 'inaya ge da'eno'eno ami fata ona giveluveifedi." ⁵ Ta wakifou diavona wese vona i'eweavetoea vonaya, "Tomotau diavona ge ona luve'aligidi, ta 'esi luaqiaqiem be visiqa namo ona neidi wai'ena faibi 'idia kavona bunelala edi 'uta ana visiqa 'idewani." ^{6g} Ta tuta~nana ba'e yani diavona na'ifoqe 'inega tomeqabu visiqa~nana ni'a ilulutonovia nuanuadi taudiega ina lufe'aligidi, ta ge adi fata. Vonahaqiaqi, 'aliga ina sali 'wayoqea.

^{7h} Wakifou diavona adi 'ita kavona osi 'idewana, ta ni'a i'iva'ava'ata sabi luavia. Ta adi kia 'inaya taha yani ana 'ita kavona biatuli kaikaiwabuna viaviaqina goula 'inega. Ta 'iawadi adi 'ita kavona tomotau 'iawadi. ⁸ⁱ Ta wutuwutudi ana 'ita kavona vivine debadi 'idewani, ta aladi kavona yubai laioni aladi. ^{9j} Ta lumalumadi ana lubodaboda ana 'ita kavona kainumu 'idewani. Ta fafedi butuna ena nunuqa kavona osi qabudi waga lihilili 'inega ida vivihila sabi luavia. ¹⁰ Ta yiqudi ana 'ita kavona bunelala yiqudi me edi 'ebe'uta, ta 'ebe'uta~nana 'inega adi fata be tomotau ina givevisiqidi wai'ena faibi 'idia. ¹¹ Ta adi tovanugweta tauna vetoa~nana ge ana 'ebelu'ovoamo ana toluvine. Ana wawa me Ibeliu bonadiega Abadoni, ta me Guliki bonadiega ana wawa Afoloni, ta wawa diavona adi alamani "Togiveluveifa".

^b 8:13 Ve 9:12; 11:14   ^c 9:1 Ve 20:1   ^d 9:1 Ta Abisi wawa~nana ana alamani ba'e: Niboana luveluveifadi edi 'ebetoea ana laba luvematasabu qiduana ana tuta 'inaya.

^e 9:2-3 Nug 19:28; Ioe 2:2,10   ^f 9:4 Ve 7:3   ^g 9:6 Iob 3:21; Iel 8:3   ^h 9:7 Ioe 2:4

ⁱ 9:8 Ioe 1:6   ^j 9:9 Ioe 2:5

¹² Veilaqe taha ni'a gumwala, ta wese veilaqe magilafudi imaimai.

¹³ 'Inega Yaubada ena tovale'ewa vesikisina ena bea mu'ea. Ta tuta~nana mu'ea, 'inega taha bona yanoqolia 'ebeveguba viaviaqina goula 'inega. Ta bona~nana yanoqolia 'ifoqe 'ebeveguba~nana donana adi yau foa 'inega, ta 'ebeveguba~nana tovotovolo Yaubada 'iawanaya.

¹⁴ 'Inega tovale'ewa vesikisina wese bona~nana noqolia vonaya, "Seitani ena tovale'ewayavo adi yau foa yoqoyoqonidi una li'amidi. Taudi go'il a qiduana Eufaleti 'inaya itoatoa." ^{15^k} Ta foa~dina li'ama ilobeia ba'e tutu~nana weaqina, ta wese 'aubena ba'e weaqina, ta wese wai'ena ba'e weaqina, ta wese ya'wala ba'e weaqina. Ta adi li'ama 'iuna, mana taudi 'iva'ava'aidi itoatoa tomotau sabi lufe'aligidi. Ta totoa bwa'obwa'oya qabudi ge ida lufe'aligidi. Bwa'obwa'o di'wenavo toi 'eno'eno, ta toi~dina gamodiega di'we 'aidegana ana totoayavo iluve'aligidi.

¹⁶ Ta tovedavi qabu qidua va'inedi igaba va'auqidi. Ta simana taha adi yau weaqina yanoqolia 'idewani 200 milioni, ta qabudi osiega ni'a igelu. ¹⁷ Ta kavona ve'wayoqega togelu~dina ta wese osi~dina ya'itedi, ta adi 'ita ba'e 'idewani: Togelu~dina vaidi lumalumadi adi lubodaboda adi 'ita bweabwealina kavona 'aiwe saesaelina, ta vaidi adi lubodaboda wafuwafulina, ta wese vaidi kowukowuna. Ta osi~dina 'unu'unudi ana 'ita kavona laioni 'unu'unudi 'idewani. 'Aiwe saesaelina ma 'auna ta wese dabo 'wea'weavidi adi wawa salofa meilana lufeifa otaqina osi diavona 'awadiega 'ifo'ifoqe. ¹⁸ Ta ba'e yani diavona 'idiega bwa'obwa'o ana tomotauyavo i'aliga. Ta ge tomotau qabudi ida 'aliga, ta 'esi bwa'obwa'o di'wenavo toi gamodiega di'we 'aidegana ana totoayavo i'elu'aliga, mana 'aiwe~nana be, 'au~nana ta wese dabo~nana osi~dina 'awadiega 'elu'ifoqe. ¹⁹ 'Inega 'awadiega ta wese yiqudiega 'aliga ena waiwai 'ifoqe, mana yiqudi kavona mwata ma 'unu'unudi, 'inega wese yiqudiega adi fata be tomotau ina lufe'aligidi.

^{20^l} Ta tomeqabu ba'e veilaqe diavona 'idiega ge ida 'aliga taudi ge nuanuadi be edi viaqayavo nimadiega ina nogedi be ina nuagivila. 'Inega ge ida lua'u iwa'odu niboana lufeifadi be wese edi tokwalui 'idia. Ba'e edi 'ebeiwa'odu iviaqia goula be, siliba be, kainumu be, dabo ta wese 'aiwe 'idiega, ta ba'e yani diavona ge adi fata be ina noqola, ta ge adi fata be ina 'ita, ta wese ge adi fata be ina tauya. ²¹ Ta wese ilivu lufeifadi 'idewana lufe'aliga be, kwakwaia be, lu'af'o'a be, velamo'eno kavokavovo ta wese vanawala ilivu diavona ge ida lua'udi.

Yaubada ena tovale'ewa taha fefwai nunumina goyona nimanaya

10

¹ 'Inega wese taha Yaubada ena tovale'ewa waiwaina ya'itea mahalega webuwebui mai. Taha gawata qiduana

^k 9:15 Ve 8:7-12   ^l 9:20 Ve 16:9,11; Same 115:4-7; 135:15-18; Dan 5:23

tovale'ewa~nana tala'afwalia, ta wese siaebadi debanaya ya'itea. Ta 'iawana ana 'ita kavona vala ena simatala, ta 'aqena adi 'ita kavona 'oqola 'ala'alaidi. ²Ta 'ataqinega fefwai goyona tanatanaina kafikafia. 'Inega 'aqena ana 'ataqi a'uya mwade'waya, ta ana keli bwa'obwa'o 'inaya a'uya. ³'Inega bonana qiduanega gaba kavona yubai laioni edi bo'o 'idewani. Bo'o gumwala 'inega yavalata seveni adi yau wese edi dudu 'inega ive'iea. ⁴^m Tuta goyona be ba'e yavalata diavona edi ve'ia eda 'wayavia, ta 'inega wese taha bona yanoqolia mahalega vonegu vonaya, "Yavalata diavona edi dudu adi alamani ge una 'wayavia, ta 'esi tau'u nuauya una nuave'avinidi!"

⁵ⁿ Ta tovale'ewa~nana ni'a ya'itea tovotovolo mwade'waya be wese bwa'obwa'oya, tauna nimana ana 'ataqi silagaia mahalaya, ⁶e 'inega 'awatamatamana tauna Toatoa Vatayana 'inaya, tauna mahala 'iva'ava'aia be wese yani qabuna gamonaya, ta wese bwa'obwa'o be wese yani qabuna gamonaya, be wese mwade'wa ta wese yani qabuna gamonaya. Ta tovale'ewa~nana vonaya, "Yaubada ge wese tuta naha'unaqoyei, ⁷^o mana tuta~nana Yaubada ena tovale'ewa vesevenina wese ena bea namu'ea, 'inega ena nuanua 'wai'waivina nagive'ifoqeyea, 'idewani lova ena tovesimasimanayavo 'idia simanea."

⁸ 'Inega wese bona~nana mahalega yanoqola 'eviviea voneguya, "Utaya tovale'ewa~nana 'inaya tovotovolo mwade'waya be bwa'obwa'oya, ta nimanega fefwai~nana tanatanaina u'ewei!"

⁹^p 'Inega yatauya tovale'ewa~nana 'inaya ta yavenoqiea be fefwai~nana goyona naneigu. 'Inega voneguya, "E ba'e, u'ewei ta u'aini. Ta 'awauya ana 'ai yafayafana kavona mu'awa 'idewani, ta 'esi gamouya visiqa una lutonovia."

¹⁰ 'Inega fefwai~nana nunumina ya'ewei ya'ainia ta yatonea. Ta tovale'ewa~nana ena vona 'iguya vonahaqiaqi, mana 'awaguya ana 'ai yagudatonovia yafayafa otaqina, ta tuta~nana yatonea 'inega gamoguya visiqa qiduana yalutonovia. ¹¹ Gumwala, 'inega wese voneguya, "Luqaqiaqieu be wese una simana 'ifoqe ma'oda Yaubada naviaqa 'aiqa qabu taha taha 'idia, ta wese di'we taha taha 'idia, ta wese bona taha taha ana toveqaeavo 'idia, be wese toluvine qiduquidiadi 'idia."

Yaubada ana tosimanayavo magilafudi

11 ¹^q 'Abibodanaya 'aiwe kuena 'ebe'etoliva ya'ewea ta wese vona taha yanoqolia vonegu vonaya, "Una tauya Yaubada ena Vanue Gwalagwalana 'inaya ta vanue~nana una 'etolivei, ta wese 'ebeveguba vanue~nana gamonaya una 'etolivei. Ta tomeqabu omo'e 'inaya

^m 10:4 Dan 12:4,9   ⁿ 10:5 Luve 32:40; Dan 12:7   ^o 10:7 Emo 3:7   ^p 10:9 Isi 2:8–3:3

^q 11:1 Isi 40:3; Sek 2:1-2

ihiwaiwa'odu wese una avodi. ²^r Ta Vanue Gwalagwalana 'atamanina ge una 'etolivei, mana bena'e di'we~nana Yaubada ni'a awafelea taudi ge me Diu weaqidi. 'Inega ba'e qabu diavona Yaubada ena 'abaga gwalagwalana Ielusalema ina luvinea wai'ena 42 'idia.

³"Ta ya'a egu tovesimasimana magilafudi ena givewaiwaiedi ta egu nuanua ina simana 'ifoqeyea 'aubena adi yau 1,260 'idia. Ta adi kaleko ina veaqedi kavona wadawada'e be sibasibauwa adi kaleko 'idewani."

⁴^s Ba'e tovesimasimana~dina taudi 'aiwe olibe magilafudina be wese simatala ana 'ebea'u magilafudina itovotovolo bwa'obwa'o ana Kaiwabu 'iawanaya. ⁵^t Ta 'eguma tomotau nuanuadi be ina giveluveifedi, e 'inega 'aiwe 'ala'alaina 'awadiega na'ifoqe ta voala diavona na'ala 'ovoidi. Vonahaqiaqi, ba'e 'aliga~nana na'ifoqe tomeqabu nuanuadi tovesimasimana~dina ina veilaqeyedi. ⁶^u Ta ba'e magilafudina luvine be waiwai ni'a i'ewe ta adi fata mahala ina gibodea, 'inega ge wese 'wei na'wei'wei tuta~nana Yaubada ena nuanua isimasimana 'ifoqeyea 'aubena 1,260 'idia. Adi fata go'ilä ina luvinedi be ina vesulala, ta wese adi fata be visiqa taha taha ina vetunedi bwa'obwa'oya, ta taudi edi nuenuega ina luvine ai tuta be ai tuta 'idia ba'e yani diavona ina viaviaqidi.

⁷^v Ta tuta~nana edi simana ina lu'ovoia, 'inega vetoa~nana kuena ana wawa Abisi ana totoa yubai veifana navanemai ta magilafudina natala'avudi navewaiwai va'inedi ta nafofolidi. ⁸^w Ta 'o'oadi ina 'eno kavokavovo 'abaga qiduana ana 'eda 'inaya. Ta 'eguma tomotau 'abaga~nana ivelulu'uyayea 'inega vona sesebaiega ana wawa igabea Sodoma be Itifita, mana omo'e 'abaga~nana 'inaya lova edi Kaiwabu 'aliga lobe a'etoluai 'inaya. ⁹Ta 'aubena toi ma ana tufwa 'idia tomotau di'we qabudi 'idiega be, bona qabudi 'idiega be, gade qabudi 'idiega ta wese 'wafi taha taha 'idiega 'o'oa~dina ina vevekovedi 'abaga~nana 'inaya, ta ge taha toga dahawafela adi tavuna weaqina. ¹⁰Ta bwa'obwa'o ana totoayavo qabudi ina qaiawa gegoyo Yaubada ena tovesimasimanayavo edi 'aliga weaqina, mana totoa diavona vita ilobe tosimana~dina 'idega 'aubena 1,260 'idia, ta ba'itagana ni'a i'aliga. E 'inegana tomotau diavona taudiega ma ediavo qaiawega ina vekolukolua ta wese edi kulufayavo ina vewila'aya nuanidia.

¹¹^x Ta 'aubena toi ma ana tufwa 'abibodanaya Yaubada tovesimasimana magilafudina giveyawaha 'eviviedi iya'itoto ta itovolo. Ta tomotau qabudi i'itedi 'inega imwaniniva qiduana. ¹²^y 'Inega magilafudina taha bona waiwaina inoqolia mahalega 'ifoqe vonedi vonaya, "O'watovu mai ba'idia!" 'Inega gawatega voaladiavo matadia ivaneqa mahalaya. ¹³^z Ta

^r 11:2 Lk 21:24; Ve 13:5   ^s 11:4 Sek 4:11-14   ^t 11:5 2Sam 22:9; Same 97:3   ^u 11:6 1Kin 17:1;

'Ifo 7:17-20; 1Sam 4:8   ^v 11:7 Dan 7:21; Ve 12:17; 13:7; 17:8   ^w 11:8 Lk 13:34

^x 11:11 Isi 37:5,10   ^y 11:12 2Kin 2:11   ^z 11:13 Ve 6:12; 16:18

tuta~nana ivanevaneqa 'inega mwani'ini'i waiwaina 'ifoqe 'abaga~nana 'inaya. Ta 'abaga~nana di'wenavo adi yau teni, ta 'aideganamo teni~dina 'idiega qeu yavulea, ta di'we~nana 'inaya tomotau adi yau 7,000 i'aliga. Ta tomeqabu mwani'ini'i~nana 'inega ge ida 'aliga imwanininiva qiduana ta idedela, ta Yaubada mahalaya iawatuboya.

^{14a} Veilake ve magilafuna ni'a gumwala, ta wese vetoina tuta goyona namai.

Yaubada ena tovale'ewa vesevenina ena bea mu'ea

^{15b} 'Inega Yaubada ena tovale'ewa vesevenina ena bea mu'ea ta mahalega gaba waiwaidi yanoqolia ivonaya,

"Eda Kaiwabu ta wese ena Keliso vevenua'ivinina bwa'obwa'o
di'wenavo qabuna ni'a i'abiluvinea,
ta tauna tuta vataya 'idia na'abiluvine."

¹⁶ Kaiwabu diavona 24 adi yau adi galiva kaikaiwabudi 'idia nawale itoatoa, ta tuta~nana ba'e gaba~nana inoqolia 'inega Yaubada 'iawanaya 'avalata'idi ta tuqatuqadiega isobadi ta iawatuboya ¹⁷ivonaya,

"Ema Kaiwabu Yaubada Tovewaiwai,
o'a utoatoa tuta lova 'inega
be wese tuta ba'itagana 'idia.

Alulukaiwa qiduana 'iuya,
mana o'a eu waiwai qiduana ugive'ifoqeyea
ta ni'a uve'ale 'abiluvine.

^{18c} Tomotau ge ida vetumaqaneu diadi vilea,
ta ba'itagana o'a au diavilavila ni'a mai.

Ta wese vetala'ai ana tuta
ni'a mai 'ali'aligidi 'idia.

Ta eu tofewayavo taudi tovesimasimana
adi ve'ia aqiaqina ana tuta ni'a mai,
ta o'a ve'ia~nana una neidi.

Ta wese eu tomotauyavo
'ena'ena'idi be goyogoyodi
ta au wawa ana to'amayabayavo maega
adi ve'ia aqiaqina una neidi.

Ta 'esi bwa'obwa'o ana togiveluveifa
edi tuta ni'a mai be una luveawalidi."

^{19d} 'Inega Yaubada ena Vanue Gwalagwalana mahalaya sisiwa'ana ya'itea, ta gamonaya ena luvine ma dedewagana ana wawa Aki 'eno'eno. Ta wese namala 'wai'waia be, yavalata dududu be, butuna waiwaidi be, mwani'ini'i ta wese 'wei gomogomodi ta falafaladi kavona dabo i'ifoqe.

^a 11:14 Ve 9:12   ^b 11:15 'Ifo 15:18; Same 10:16; Dan 2:44; 7:14   ^c 11:18 Same 110:5;
Lom 2:5; Same 115:13   ^d 11:19 Ibe 9:4; Ve 8:5; 15:5; 16:21

Vavine ta wese mwata luveifana ta qiduana

12 ¹Inega taha yani ya'itea mahalaya, ta yani~nana ge yani kavokavovo ta 'esi yani 'ebenuavoqana. Taha vavine ya'itea baba'au 'inega vekaleko, ta 'aqena 'ayanaya wai'ena ya'itea, ta debana 'inaya biatuli viaviaqina 'wadima tuwelo 'inega. ²^e Vavine~nana ma gamona ta visiqa qiduana lulutonovia, 'inega doudou mana tuta goyona nauweta.

³^f Ta lukwayavonega wese taha yani 'ebenuavoqana ya'itea mahalaya. 'Inega mwata taha luvaluva ta bweabwealina mataguya 'ifoqe. Ta 'unu'ununa adi yau seveni, ta donana adi yau teni, ta 'unu'ununa 'inaya biatuli adi yau wese seveni. ⁴^g Ta yiqunega 'wadi'wadima 'auveavuidi mahalega. Mahala ena di'we toi, ta toi~dina 'idiega di'we 'aidegana 'inega 'wadi'wadima 'auveavuidi iavuta bwa'obwa'oya. Ta mwata~nana vavine 'iawanaya toatoa ba'ena, mana nuanuana gwama~nana na'ainia tutu~nana navi'oi.

⁵^h 'Inega vavine~nana gwama me'olotona venatunea, ta omo'e gwama~nana tomotau qabudi bwa'obwa'oya naluvinedi ena waiwai qiduana 'inega. Tuta goyona be mwata~nana gwama~nana datonea, ta 'inega Yaubada ena tovale'ewa gwama~nana neboya ta givaneyea Yaubada 'inaya, ta ana galiva kaikaiwabuna 'inaya. ⁶ Inega inana idena itauya di'we tomotau geqana 'inaya, ta omo'e 'inaya Yaubada taha 'abaga ni'a 'iva'ava'aia adi 'itamaki weaqina 'aubena 1,260 'idia.

⁷ⁱ 'Inega vedavi ve'ale mahalaya Yaubada ena tovale'ewayavo be mwata ma enavo nuanidia. Ta tovale'ewa qabudi adi tovamatana ana wawa Maikeli vanugwetedi vedavi~nana gamonaya. ⁸ Ta mwata~nana me ena qabuyavo ge adi fata be Maikeli ma enavo ina vewaiwai va'inedi. Ta 'esi Maikeli 'elavidi edi waiwaitega mwata~nana ma enavo i'wavinidi i'ifoqe mahalega. ⁹^j 'Inega mwata~nana qiduana ifelawebuiea bwa'obwa'oya. Tauna mwata nugwenugweina, ta ana wawa igabea Diabolo be wese Seitani, ta tauna totoa bwa'obwa'o qabudi u'au'avedi. Ta enavo qabudi wese ifelawebuiedi.

¹⁰^k 'Inega taha bona waiwaina mahalega yanoqolia gaba vonaya,

"Lova 'inega kalulututa ada 'etoyavua weaqina,
ta ba'itagana eda Yaubada 'inega
'etoyavua vataya mai 'idayaa.

Tauna Tovewaiwai ta ena 'Ebeluvine

ni'a give'ifoqeyea ta luluvine.

Yaubada lova vona fofofoleda

^e 12:2 Mai 4:10   ^f 12:3 Dan 7:7   ^g 12:4 Dan 8:10   ^h 12:5 Same 2:9; Ve 19:15

ⁱ 12:7 Iud 9   ^j 12:9 Nug 3:1,14; Lk 10:18; Ve 20:2   ^k 12:10 Job 1:9-11; Sek 3:1

taha Kini na'ifoqe mai 'iday,
 ta ba'itagana vona~nana ana aqiaqi ni'a 'ifoqe,
 mana Keliso ni'a mai 'iday
 ta 'abiluvine 'ewea Yaubada 'inega.
 Ta Keliso~nana ena 'abiluvine 'inega
 Seitani felawebuiea bwa'obwa'oya.
 Seitani wese ana wawa Tove'ewa,
 mana tauna 'aubena be wese
 velovelovana qabuna 'idia
 edavo tovetumaqana veve'ewed
 Yaubada matanaya.

¹¹ Ta tovetumaqana~dina tove'ewa~nana
 ivewaiwai va'inea,
 mana Lami~nana ena 'aliga
 ta wese sulalina 'inega adi luvematasabu
 ni'a 'avalea edi luveifana weaqina.

Vonahaqiaqi, tovetumaqana~dina
 ge ida nuanua yawaidi weaqina,
 ta 'esi iawafeledi Lami~nana
 Valena ana simana 'ifoqe weaqina,
 ta ba'e 'inega tove'ewa~nana ivewaiwai va'inea.

¹² ^l 'Inega mahala ta wese ana totoayavo
 ona qaiawa qiduana!

Ta 'esi veilaqe ta visiqa na'ifoqe
 bwa'obwa'o ta wese mwade'wa 'idia,
 mana mwata luveifana ni'a webui mai 'imia
 ma ana diavilavila,
 mana alamani aqiaqiea ena tuta ni'a vekusakusa."

¹³ Ta tuta~nana mwata~nana nuana 'eqa'uya ena webui mai
 bwa'obwa'oya weaqina, 'inega vavine~dina gwama me'olotona ni'a
 ivenatunea talatala'obedi. ¹⁴ ^m Ta Yaubada magisubu agona fafena neidi,
 'inega iyewa itauya di'we tomotau geqana 'inaya, ta omo'e 'abaga~nana
 Yaubada ni'a 'iva'ava'aia sabi 'itamaki weaqina, ta wese 'abaga~nana
 'inaya navabodebodedi wai'ena 42 'idia mwata~nana ana diavilavila
 'inega.

¹⁵ 'Inega mwata~nana 'awanega go'ila qiduana 'ifoqe ta seuseu inoqa,
 mana ena nuanua qiduana vonigo vavine~dina nagivedamanidi ina
 'aliga. ¹⁶ Ta iula ilobeia bwa'obwa'o 'inega, mana 'awana 'elalamia qiduana
 ta go'ila~nana numa 'ovoia. ¹⁷ ⁿ 'Inega mwata wese diana vilevilea
 qiduana vavine~dina 'idia ta 'ifoqe tauya tubudiavo sabi luaviadi, taudi

¹ 12:12 Ais 44:23; 49:13   ^m 12:14 Dan 7:25; 12:7   ⁿ 12:17 Ve 11:7

Yaubada ena luvineavo ivemamatatayagedi ta wese Ieisu ena vonahaqiaqi ikafi’i’ihia. ¹⁸ Ta mwata~nana toatoa mwade’wa balabalanaya.

Yubai veifana mwade’wega ’ifoqe

13 ^{1°} ’Inega yavevekova ta yubai luveifana taha ya’itea mwade’wega fweula. Ta donana adi yau teni, ta ’unu’ununa adi yau seveni, ta donana qabudi ma adi biatuli ta wese ’unu’ununa ’aidega ’aidega ’idia wawa luveifana ’waya’wayavidi i’eno’eno, ta wawa diavona Yaubada iawavegilea. ^{2°} Yubai~nana ya’itea ana ’ita ’idewana lefedi, ta ’aqena adi ’ita ’idewani yubai bea⁹ ’aqedi, ta ’awana ’idewani yubai laioni ’awadi. Ta mwata~nana ena waiwai be, ana galiva kaikaiwabuna ta wese ena luvine qiduana neia.

^{3°} Ta yubai~nana mwade’wega ’unu’ununa taha ana ’ita kavona veveilaqena be tuta goyona da’aliga, ta bonuna ni’au ihila ta veaqiaqi ’evivi. E omo’e ’inega tomotau qabudi nuadi ’ewe ta i’abibodea. ⁴ Ta tomotau qabudi wese mwata~nana iawahawatuboya, mana ena luvine qabuna ni’au ve’ineiea yubai mwade’wega ’inaya. ’Inega yubai~nana wese iawahawatuboya ivonaya, “Gebu taha toga ena waiwai yubai ba’e ’idewani. Ta wese ge taha toga ana fata be naluavia ’inaya!”

^{5°} Ta yubai~nana ni’au awafela ’ewebe ana fata navonavane ta wese nahawagila, ta awafela~nana ’inega ba’e ’awaluveifa diavona naviaqidi wai’ena 42 ’idia.

⁶ ’Inega yubai~nana Yaubada ’inaya yani qabuna weaqina ’awaluveifea, ’idewani ana wawa weaqina be, ena ’abaga mahalaya weaqina, ta wese mahala ana totoayavo ’awaluveifedi. ^{7°} Ta awafela lobeia vonigo Yaubada ena tomotauyavo naluaviedi be navewaiwai va’inedi. Ta wese luvine ’ewebe ’inega ana fata be qabu taha taha, be bona taha taha adi toveqaeavo be, ’wafi taha taha ta wese di’we taha taha na’abiluvinedi. ^{8°} Ta totoa bwa’obwa’o qabudi taudi Yaubada ge ida vetumaqanea yubai~nana ’inaya ina iwaiwa’odu, omo’e tomotau~dina gebu adi wawa da’eno’eno Yawai Bukina gamonaya. Ta ba’e buki~nana Lami~nana lova iluve’aligia ena buki, mana buki ba’e gamonaya tovetumaqana adi wawa lova madu’wayavia, ta ’abiboda bwa’obwa’o viaquia.

⁹ Tomeqabu omi’ia ma teniqami ba’e vona diavona ona noqolidi ta adi alamani ona sali aqiaqiedi.

^{10°} Ta tomeqabu lova Yaubada ena venua’ivina ’inega

° 13:1 Ve 12:3; 17:3,7-12   [¶] 13:2 Dan 7:4-6   [¶] 13:2 Bea “bear” taha yubai qiduana be waiwaina ta wese manimaninina ana fata tomotau navunuqidi. Ge kana lobei eda di’we ’inaya, ta ’esi vaina di’we ’idia toatoa, ta lova wese Isileli ’inaya toa.   ^r 13:3 Ve 17:8

^s 13:5 Dan 7:8,25; 11:36; Ve 11:2   ^t 13:7 Ve 11:7   ^u 13:8 Same 69:28; Ve 17:8; 20:12,15; 21:27   ^v 13:10 Iel 15:2; 43:11; Ve 14:12

ina kafidi ta ina a'uluguyedi vanue 'ebeyoqona 'inaya,
e luaqiaqiedi be ina toa vanue 'ebeyoqonaya.

Ta wese tomeqabu lova Yaubada ena venua'ivina 'inega
'aliga ina lobeal kefata 'inega,
e luaqiaqiedi be ina 'aliga kefatega.

Ta tovetumaqanayavo luaqiaqiedi be me edi bibitaqo edi vetumaqana
Yaubada 'inaya ina kafi'i'ihia.

Yubai luveifana bwa'obwa'oyega 'ifoqe

¹¹ 'Inega taha wese yubai luveifana ya'itea, bwa'obwa'oyega 'ifoqe mai. Ta donana magilafuna 'idewana lami donadi, ta bonana 'idewani mwata bonadi. ¹² Ba'e yubai~nana yubai mwade'wega ena waiwai vefewea sabi luvine, 'inega totoa bwa'obwa'o qabudi luvine neidi be yubai mwade'wega 'inaya ina iwa'odu, tauna lova veilaqe lobeal ta ni'a veihila ta veaqiaqi 'evivi. ¹³ ^w 'Inega yubai~nana mwade'wega vaina yani 'ebenuavoqana waiwaidi viaqidi 'idewani 'aiwe saesaelina viaquia, ta tomotau qabudi ivevekova ta matadia 'aiwe~nana mahalega 'avalata'ia webui mai bwa'obwa'oya. ¹⁴ E ba'e yani diavona ni'a viaqidi yubai mwade'wega ena awafela 'inega, ta ba'e 'inega totoa bwa'obwa'o qabudi u'avedi. Ta wese luvinedi tokwalui taha ina viaquia ana 'ita kavona yubai veifana mwade'wega, tauna lova kefatega veilaqe lobeal ta 'aliga 'waqi, ta ni'a yawaha 'evivi. ¹⁵ 'Inega iviaquia, ta yubai bwa'obwa'oyega awafela 'ewea 'inega tokwalui~nana yawaina neia be yaqisa ana fata navona. Ta 'abiboda tokwalui~nana tomotau luvinedi be ina iwa'odu 'inaya, ta 'eguma ina noga 'inega 'aliga ina lobeal. ¹⁶ ^x Ta wese totoa bwa'obwa'o qabudi 'idewani tomotau kavokavovo be wese taudi adi wawa 'ena'ina, ta wese kaikaiwabudi be lukwalukwadi, ta wese tofewa kavovo be yavuyavuidi luvine neidi be taha 'ebe'inana 'ataqidia nage adi kiaya ina 'ewea. ¹⁷ Ta 'ebe'inana~nana ana alamani ba'e: Tomeqabu ba'e luvine~nana inogea, e ge wese adi fata be ina gimwane nage ina vegimwane. Ta 'ebe'inana 'inaya yubai~nana mwade'wega ana wawa nage wawa~nana ana naba na'enova.

¹⁸ Vonahaqiaqi, 'eguma ba'e yani diavona weaqina nuada na'eqa'uya, e 'inega nugweta alamani qiduana Yaubada 'inega kana 'ewea. 'Inega taha toalamani aqiaqi ana fata yubai~nana ana naba nanua'eqa'uya, mana naba~nana tomotau taha ena naba. Ta tauna ena naba 666.

To'etoyavua ena tomotauyavo adi 'evosi

14 ¹ 'Inega Lami~nana ya'itea bwanaga Saioni debanaya tovotovolo, ta wese tomotau adi qabu 144,000 maega itoatoa.

^w 13:13-14 Md 24:24; 1Kin 18:24-39; Ve 19:20   ^x 13:16-17 Ve 14:9-11; 16:2; 20:4

Ba'e qabu diavona Lami~nana ana wawa ta wese Tamana ana wawa 'waya'wayavina adi kia 'inaya. ^{2y} 'Inega mahalega bona taha yanoqolia, ta ana noqola kavona go'ilu be wese yavalata ida nununuqa. Ta wese bona~nana ana noqola kavona tomotau edi 'ebelaha afi 'inega idalahalaha. ^{3z} Ba'e qabu diavona galiva kaikaiwabuna be, 'iva'ava'ata diavona foa adi yau, ta wese kaiwabuyavo adi yau 24 'iawadia itovolo, ta 'evosi taha vauvauna i'evosiea. Ta 144,000 dimo 'evosi~nana ialamania, ta 'esi mali tomotau ana vonayavo be wese ana aniqo ge ida alamania, mana Yaubada qabu diavona ni'a 'etoyavuidi bwa'obwa'o 'inega.

⁴Ta omo'e tomotau diavona ge taha tuta taudiega ida givebwavudi ilivu luveifadi 'idiega, ta 'esi edi toa Yaubada matanaya tuta qabuna vunavunaqina. Ba'e qabu~dina Lami~nana i'abiboda aqiaqiea ena tauya 'aidega 'aidega 'idia. Ta tomotau qabudi 'idiega eda Kaiwabu ba'e qabu~dina ni'a madugubaufedi, e 'inega taudina kavona Yaubada be Lami~nana edi bolimana nugwenugweina. ⁵Taudi ge taha toga ida u'avei, ta wese ge taha adi 'ebeve'ewamo.

Yaubada ena tovale'ewa toidi edi simana

⁶'Inega wese Yaubada ena tovale'ewa taha ya'itea mahalega yewayewa, ta Vale Aqiaqina 'eno'eno vatayana miea simanea totoa bwa'obwa'o qabudi 'idia, 'idewani qabu taha taha be, bona taha taha be, 'wafi taha taha be, wese di'we taha taha 'idia. ⁷Ta tovale'ewa~nana bonana qiduanega vonaya, "Yaubada ona 'amayabea be ona awatuboya, mana vetala'ai ana tuta ni'a mai. Ta mahala be, bwa'obwa'o be, mwade'wa ta wese go'ilu ihinoinoqa adi To'iva'ava'ata 'iawanaya ona iwa'odu."

^{8a} 'Inega tovale'ewa vemagilafuna ya'itea iana 'abibodanega 'ifoqe ta gaba vonaya, "Abaga qiduana Babiloni ni'a luveifa otaqa, mana 'abaga~nana totoa bwa'obwa'o qabudi maega velamo'eno kavokavovo ilivuna iviaviaquia ta nuadi 'ewa aqiaqiea."

^{9b} Tovale'ewa magilafudina 'abibodadiega wese vetoina 'ifoqe, e tauna wese gaba vonaya, "Tomeqabu ihiwaiwa'odu yubai~nana mwade'wega ta ena tokwalui 'inaya, ta wese ana 'ebe'inana adi kiaya nage nimadia 'eno'eno, ^{10c} e ba'e taudi Yaubada ena 'oine waiwaina 'inega ina numa, ta ba'e 'oine~nana ve'ebe'ita Yaubada ana diavilavila weaqina, ta ni'a iwaqia diavilavila ana gaeba 'inaya. Ta wese 'aiwe saesaelina be dabo 'wea'weavidi adi wawa salofa tomotau~dina 'wafidia ina vebaea Yaubada ena tovale'ewayavo be ena Lami 'iawadia. ^{11d} Ta 'wafidi 'ala'alaia 'auna vanevane vatayana, ta edi visiqa qiduana ge dalu'ovoa 'aubena nage

^y 14:2 Ve 1:15; 19:6   ^z 14:3 Ais 42:10; Ve 5:9; 7:4   ^a 14:8 Ais 21:9; Iel 51:7-8; Ve 17:2; 18:2,3   ^b 14:9 Ve 13:12-17   ^c 14:10 Ais 51:17,22; Iel 25:15-16; Same 75:8; Isi 38:22; Nug 19:24; Ve 16:19; 20:10; 21:8   ^d 14:11 Ais 34:10

velovelovana 'idia, mana taudi yubai~nana veifana me ena tokwalui 'idia ihiwaiwa'odu, ta wese ana wawa ana 'ebe'inana 'eno'eno 'idia.

^{12^e}

Ta tomeqabu Ieisu ivetumaqanea ta Yaubada ena luvineavo 'inaya itovolo'ita, e taudi ena tomotauyavo, ta me edi bibitaqo ina toatoa 'eguma ba'e yani diavona na'ifoqe 'idia."

¹³Inega mahalega taha bona yanoqolia vonaya, "Ba'e una 'wayavia: Tomeqabu eda Kaiwabu me edi gwavubiga i'abi'abibodea ta 'aliga ina lobeia, e adi fata ina qaiawa."

Ta wese Yaubada Niboanina vonaya, "Vonahaqiaqi, taudi qaiqaiawidi, mana ina veyawai edi vetafe'wa waiwai be wese vita taha taha 'idiega, ta wese edi gwavubiga ana ve'ia ina lobeia."

Yaubada totoa bwa'obwa'o nabolimanidi

^{14^f}

Inega yavevekova ta gawata wadawadaeana 'ifoqe. Ta gawata~nana 'inaya taha toga ya'itea toabui debanaya ana 'ita kavona tomotau natuna 'idewani. Ta 'unu'ununaya ana biatuli kaikaiwabuna goula 'inega 'eno'enova, ta nimanaya ena naifi so'uso'una kafikafia. ¹⁵Ta wese taha tovale'ewa Vanue Gwalagwalana 'inega 'ifoqe mai, ta gaba vane tauna gawata debanaya toatoa 'inaya ta voneaya, "Eu naifi una vefewea bolimana weaqina, mana ana tutu ni'a 'ifoqe bwa'obwa'oya!" ¹⁶Ta 'inega 'oloto~nana gawatega ena naifi talaqayea bwa'obwa'o qabuna 'inaya, ta 'inega bolimana va'auqidi.

¹⁷Inega taha wese tovale'ewa Vanue Gwalagwalana mahalaya 'inega 'ifoqe mai, tauna wese me ena naifi so'uso'una. ^{18^g}

'Inega taha wese tovale'ewa 'eveveguba di'wenega mai, tauna 'aiwe 'ala'alaina ana toluvine. Ta bonana qiduanega gaba tovale'ewa~nana me ena naifi 'inaya, vonaya, "Eu naifiega bwa'obwa'o ana 'oine vuaqina una da'edi laqanega, mana ni'a bwealia." ¹⁹Inega tovale'ewa~nana ena naifiega 'oine vuaqina bwa'obwa'oya da'edi, ta 'ebememe qiduana gamonaya siviledi. Ta ba'e 'ebememe~nana ve'ebe'ita Yaubada ana diavilavila weaqina. ^{20^h}

Ta 'oine vuaqina koyadi ivamemedi 'ebememe~nana 'inaya 'abaga qiduana gwavunaya. Ta 'ebememe~nana gamonega sulala inoinoqa kavona seuseu ana liva teli anidedi (300) kilomita 'idewani, ta sulala~nana ena vane bwa'obwa'oyega be yubai osi 'otonaya 'idewani.

'Evosi vauvauna mahalaya

15 ¹Inega taha wese 'ebenuavoqana qiduana mahalaya ya'itea. Yaubada ena tovale'ewa adi yau seveni ya'itedi, ta 'eveveilaqe luveifadi wese adi yau seveni nimadia ikafikafidi. Ta veilaqe diavona iveve'iteda Yaubada ana diavilavila ana 'ebelu'ovoa weaqina.

^e 14:12 Ve 13:10   ^f 14:14 Dan 7:13   ^g 14:18 Ioe 3:13   ^h 14:20 Ais 63:3; Ve 19:15

²'Inega wese taha yani ya'itea ana 'ita kavona mwade'wa daumwalina kavona gelasi ta wayawayavilana 'aiwe saesaelina maega. Ta mwade'wa~nana di'wenaya qabu itovotovolo, ta ba'e qabu~dina taudi yubai lufeifana mwade'wega ta ena tokwalui be wese ana wawa ana naba ni'a ivedawaiwai va'inedi. Ta qabu~dina nimadia 'ebelaha afi ikafikafidi, ta afi~dina Yaubada 'inega ni'a i'ewedi. ³ⁱ Ta qabudi Yaubada ena tofewa Mosese ana 'evosi ta wese Lami~nana ana 'evosi i'evosiea ivonaya,

"Kaiwabu Yaubada o'a Tovewaiwai.

Eu viaqayavo qabudi aqiaqi otaqidi
ta wese 'ebenuavoqana.

Ta eu ilivu qabuna aqiaqidi ta tunutunuqidi,
ta wese di'we taha taha ululuvinedi.

⁴^j Kaiwabu ye, tomotau qabudi ina 'amayabeu
ta au wawa ina awatuboya,
mana o'a au 'aidega otaqa gwalagwalau.

'Inega totoa bwa'obwa'o qabudi ina mai
ta matauya ina iwa'odu,
mana eu viaqayavo tunutunuqidi
ni'au ugive'ifoqeyedi tomotau matadia."

'Ebeveilaqe ana yau seveni ifelawebuiedi bwa'obwa'oya

⁵^k 'Inega yavevekova ta Yaubada ena Vanue Gwalagwalana mahalaya ya'itea, ta gamonaya Yaubada ena Sifaufa Gwalagwalana ana wawa Tabenakeli sisiwa'ana ya'itea. ⁶ Ta Vanue Gwala~nana 'inega tovale'ewa i'ifoqe ta 'ebeveilaqe seveni~dina imiedi. Ta adi kaleko wadawadadeadi ta 'wanegalina toitoi. Ta lumalumadia adi 'ivala gadi'wana goula 'inega isivivilia. ⁷'Inega 'iva'ava'ata foa mayawai~dina taha 'idiega gaeba viaviaqina goula 'inega adi yau seveni vewila'ayedi tovale'ewa seveni~dina 'idia, ta gaeba taha taha gamodia Yaubada Toatoa Vatayana ena diavilavila lufeagatuna'idi. ⁸^l Ta Yaubada ena waiwai be ena simatala aqiaqi otaqina 'auna Vanue Gwalagwalana gamona lufeagatuna'ia. Ta ge taha toga ana fata be nalugu gamonaya ana laba tovale'ewa seveni~dina 'ebeveilaqe diavona adi yau wese seveni ina guiwaqa 'ovoidi bwa'obwa'o debanaya.

16 ¹Ta Vanue Gwalagwalana 'inega bona taha qiduana yanoqolia vonavona tovale'ewa seveni~dina 'idia vonaya, "Ona tauya be Yaubada ena diavilavila ma gaebana adi yau seveni ona guiwaqidi bwa'obwa'oya."

ⁱ 15:3 'Ifo 15:1; Same 139:14; 145:17   ^j 15:4 Iel 10:6-7; Same 86:9   ^k 15:5 'Ifo 38:21

^l 15:8 1Kin 8:10-11; 2Yani 5:13-14; Ais 6:4

^{2^m} 'Inega taha tovale'ewa nugweta tauya, ta ena gaeba bwa'obwa'oya guawaqia. Ta tomeqabu ihiwaiwa'odu yubai~nana ena tokwalui 'inaya ta wese ana 'ebe'inana adi kiaya 'eno'eno, e taudina bonu luveifa otaqidu ta yuvayuvaqidi 'idia 'ifoqe.

^{3ⁿ} Ta tovale'ewa vemagilafuna wese ena gaeba 'ewei 'inega mwade'waya guawaqia. 'Inega mwade'wa~nana qabuna vesulala ana 'ita kavonaya to'aliga taha sulalina, e 'inega yani qabudi mayawai mwade'waya i'elu'aliga.

⁴'Inega tovale'ewa vetaina wese ena gaeba 'ewei ta go'ila inoinoqidi be wese salufa 'idia guawaqia, 'inega qabudi wese ivesulala. ⁵Ba'e tovale'ewa~nana tauna go'ila ana toluvine, ta bonana yanoqolia, vonaya,

"Yaubada ye, o'a Gwalagwalau,
o'a tuta lova 'inega ta wese
tuta ba'itagana 'idia utoatoa.

Eu luvine tunutunuqina 'inega
luvematasabu ba'ena uve'ifoqeyea,

⁶ mana totoa bwa'obwa'o eu tovesimasimanayavo
ta wese eu tomotauyavo iluve'aligidi
ta sulalidi igiveinoqia.

'Inega adi ve'ia ni'au uneidi
be vonigo sulala ina numa,
ta ve'ia~nana adi luaqiaqi otaqa."

^{7^o} 'Inega taha bona yanoqolia 'ebeveguba 'inega vonaya,
"Kaiwabu Yaubada o'a Tovewaiwai otaqa.

Vonahaqiaqi, eu luvine tunutunuqidi
ta tomotau~dina adi luaqiaqi veilaqe~nana."

⁸'Inega tovale'ewa vefoana ena gaeba 'ewei ta baba'au 'inaya guawaqia, ta ba'e 'inega Yaubada baba'au~nana veiwadiwaulia be ana fata tomotau na'alaidi. ^{9^p} Ta baba'au~nana ena 'wea'weava qiduana 'inega tomotau 'ala'alaidi, 'inega Yaubada i'awaluveifea mana tauna ena luvine 'inega veilaqe diavona i'ifoqe, ta tua ge ida nuagivila be Yaubada ida awatuboya.

^{10^q} 'Inega tovale'ewa vefaibina ena gaeba guawaqia yubai~nana mwade'wega ni'a 'ifoqe mai ana galiva kaikaiwabuna 'inaya, ta 'inega ena 'ebeluvine qabuna velovelovanea. Ta visiqa~nana 'inega tomotau taudiega meadi i'e'ute'utea, ¹¹ta bonu diavona be edi yuvaqa qiduana weaqina Yaubada i'awaluveifea. Ta ge ida nuagivila edi ilivu luveifana 'inega.

^{12^r} 'Inega tovale'ewa vesikisina ena gaeba 'ewei ta go'ila qiduana ana wawa Eufaleti 'inaya guawaqia, ta go'ila~nana qabuna yafaia.

^m 16:2 'Ifo 9:10; Ve 13:12-17   ⁿ 16:3-4 'Ifo 7:17-21   ^o 16:7 Same 19:9; Ve 15:3

^p 16:9 Ve 9:20-21   ^q 16:10 'Ifo 10:22; Ais 8:21-22   ^r 16:12 Ais 11:15

Ta ba'e 'inega vaina toluvine qiduqidiuadi baba'au ena 'ebeyayaqega adi fata be go'ila~nana ina vaukamania. ¹³ Ta niboana lueluveifadi toidi adi 'ita kavona bwebwe ya'itedi i'ifoqe mai mwata 'awanega, be wese yubai~nana mwade'wega 'awanega, ta wese tovesimasimana 'e'eu'au'avina 'awanega i'ifoqe. ¹⁴^s Ba'e niboana diavona toidi adi fata be yani 'ebenuavoqana ina viaquia. Ta itauya bwa'obwa'o ana toluvine qiduqidiuadi 'idia sabi gaba va'auqidi, mana nuanuadi taudi maega ina luvetuba ta Kaiwabu Ieisu ina luaviea Yaubada Tovewaiwai ena vetala'ai ana 'aubena 'inaya.

¹⁵^t Ovineneqa! Nawale ya'a Ieisu egu mai kavona tovanawala 'edewani, mana mai~nana ana tuta ge taha toga dahalamania. 'Inega au kaleko una 'iva'ava'ata ta una ba'eba'e be yaqisa egu mai ana tuta 'inaya ge una iniyauyau tomotau nuanidia, ta 'esi au fata be una qaiawa, mana o'a ge ma'igonegome.

¹⁶^u 'Inega niboana lufeifadi toi~dina toluvineavo qiduqidiuadi maega itoa va'auta taha di'we 'inaya, ta di'we~nana Ibeliu bonadiega igabea ana wawa Amagedoni.

¹⁷^v Inega tovale'ewa 'ebelu'ovoa vesevenina wese ena gaeba 'ewei ta mahala be bwa'obwa'o nuanidia guiaqia. Ta 'inega bona taha waiwaina galiva kaikaiwabuna Vanue Gwalagwalana gamonega i'ifoqe vonaya, "Ni'a yaviaqa 'ovoia." ¹⁸^v Ta tuta~nana 'inaya namala namalia be yavalata butuna qiduana dudu, ta wese mwani'ini'i qiduana i'ifoqe, lova ge taha tomotau ida 'itei ta ida lutonovia ba'e 'idewani. ¹⁹^w 'Inega 'abaga qiduana Babiloni 'etomwea ta ana di'we toi i'ifoqe, ta wese 'abaga taha taha bwa'obwa'o debanaya mwani'ini'i~nana ena waiwaitega giveluveifedi 'elubwegebwegedi. Ta 'abaga qiduana Babiloni ena lufeifana Yaubada ge danuafania, e 'inega 'oine ma vedina venumea, ta 'oine~nana ba'e Yaubada ena diavilavila qiduana. ²⁰^x Ta wese bwanabwana qabudi iawala, be bwanaga qabudi ivedumi'a. ²¹^y Ta wese 'wei falafalana ta gomogomona kavona dabo qiduqidiuadi 'aidega 'aidega adi vita 50 kilo 'idewani mahalega iavuta iwebui mai tomotau 'idia ta iveilaqeyedi. E 'inega tomotau diavona Yaubada ivona ve'alatea, mana ba'e veilaqe~nana lufeifa otaqina.

'Abaga Babiloni kavona vavine taha tokodada

17 ¹^z Yaubada ena tovale'ewa seveni~dina edi gaebayavo ni'a iguiwaqidi bwa'obwa'oya, e 'inega taha iadi mai 'iguya ta voneguya, "Umai, katauya taha 'abaga ena ve'iteu go'ila koya di'wenaya 'eno'eno. Ta 'abaga~nana kavona taha vavine tokodada, ta ena ilivu

^s 16:14 Ve 19:19   ^t 16:15 Md 24:43-44; Ve 3:3   ^u 16:16 Sek 12:11   ^v 16:18 Ve 4:5; 8:5

^w 16:19 Ve 14:10   ^x 16:20 Ve 6:14   ^y 16:21 'Ifo 9:23-24; Ve 11:19   ^z 17:1 Iel 51:12-13

luveifadi 'inega luvematasabu nalobe a ta ena luvine kana 'itea.^{2a}
 Ta bwa'obwa'o ana toluvine qiduqiduadi qabudi vavine~nana maega
 ivelamo'eno kavokavovo. Ta wese totoa bwa'obwa'o qabudi 'idewani
 ilivu~nana iviaqia maega, ta kavona davenumedi ilivu~nana ana 'oine
 'inega ta qabudi ida numa kwavakwava."

^{3b} 'Inega Yaubada Niboanina lufeagatuna'igu ta tovale'ewa~nana
 tauyegu di'we 'ava'ava 'inaya. Ta omo'e 'inaya taha vavine ya'itea taha
 yubai veifana bweabweala otaqina gwavunaya toatoa. Yubai~nana
 'unu'ununa adi yau seveni, ta donana adi yau teni. Ta 'wafina qabuna
 'inaya wawa 'waya'wayavidi i'eno'eno Yaubada ana 'awaluveifa weaqina.
^{4c} Ta vavine~nana ana kaleko magilafuna ya'itea taha qimwaqimwalina
 ta wese taha bweabweala otaqina, ta ana 'ivala adi 'ita aqiaqi otaqina
 goulia 'inega be, dabo namanamalidi ta wese bagi kuekuedi 'idiega. Ta
 nimanaya taha vedi viaviaqina goulia 'inega kafikafia, ta vedi~nana
 luluveagatuna'ina ilivu bwavubwavudi be wese velamo'eno kavokavovo
 ilivuna 'idiega. ⁵Ana kia 'inaya taha wawa 'waya'wayavina 'eno'eno, ta
 ana alamani 'wai'waivina, ta ana vona ba'e 'idewani,

‘BABILONI TAHA ’ABAGA QIDUANA,
 TA ’ABAGA~NANA VIVINE TOKODADA INADI

BE WESE BWA’OBWA’O ANA ILIVU LUVEIFANA QABUDI INADI.”

^{6d} Vavine~nana ya'itea ni'a vekwavakwava veiveifa. Ta ena kwava 'iuna
 mana Yaubada ena tomotauyavo taudi lova ivesimasimana Iesu Valena
 weaqina sulalidi numea. Ta me egu nuavoqana aqiaqi vavine~nana
 yavevekovea.

^{7e} 'Inega tovale'ewa~nana vetala'aiegu vonaya, “Tola'ai weaqina
 unuavoqana? Vavine~nana ta wese yubai~nana 'unu'ununa adi yau
 seveni ta donana teni gwavunaya toatoa adi alamani ena givesimalatalia
 'iuya. ^{8f} Yubai~nana tawadega u'itea e ba'itagana ni'a 'waiva, mana
 ni'a webui vetoa ge ana 'ebelu'ovoamo 'inaya, ta nawale navanemai
 na'ifoqe ta natauya ana 'ebeluveawala 'inaya. Lova Yaubada Yawai ana
 Buki maduviaqia, ta 'abiboda kuyavata qabudi 'iva'ava'aidi. Ta tomeqabu
 adi wawayavo ge da'eno'eno buki~nana 'inaya, e taudi ina nuavoqana
 qiduana yubai~nana ena 'ifoqe 'evivi weaqina, mana lova yubai~nana
 'waiva, ta nawale ina 'ita 'eviviea.

⁹“Ba'e yani diavona au fata una alamani aqiaqiedi 'eguma nuau
 na'eqa'u aqiaqiei. Yubai~nana 'unu'ununa seveni~dina taudi ive'ebe'ita
 'abaga~nana ana bwanagayavo adi yau seveni weaqina, ta vavine~nana
 luviluvinedi. Ta wese bwanaga diavona ive'ebe'ita toluvine qiduqiduadi
 adi yau seveni weaqina. ¹⁰Ta toluvine seveni~dina 'idiega faibi ni'a

^a 17:2 Ais 23:17; Iel 51:7; Ve 14:8   ^b 17:3 Ve 13:1   ^c 17:4 Iel 51:7; Ve 18:16

^d 17:6 Ve 18:24; 19:2   ^e 17:7 Ve 13:1   ^f 17:8 Dan 12:1; Ve 11:7; 13:7

ibe'u, ta vesikisina ba'itagana luviluvine, ta vesevenina nawale ge dava'ifoqe, ta 'esi tuta goyona na'ifoqe, ta tuta kukusana namo naluvine.
11 Ta yubai~nana bweabweala otaqina tauna lova toatoa ta ba'itagana ni'a 'waiva, e taunana toluvine ve'eitina. Ta ena ilivu be ena viaqa kavona toluvine seveni~dina 'idewani, 'inega tauna wese nawale luvine waiwaina nalobeia ta Yaubada naluveawalia.

12^g "Ta donana adi yau teni ni'a u'itedi e taudi ive'ebe'ita toluvine qiduquidiudi wese adi yau teni weaqidi, ta nawale ge ida va'ifoqe be edi luvine dave'ale. Taudi nawale venua'ivina ina lobeia edi vetoluvine weaqina, ta tuta kukusana namo kavona auwa 'aidegana ina luvine yubai~nana maega. **13^h** 'Inega teni~dina ina va'auta ta edi nuanua 'aideganega edi waiwai be wese edi 'abiluvine ina awafelea yubai~nana 'inaya. **14ⁱ** 'Inega qabudi Yaubada ena Lami ina luaviea. Ta Lami~nana ena tomotauyavo maega toluvine~dina ta wese yubai~nana ina vewawai va'inedi, mana Lami~nana tauna kaiwabuyavo qabudi edi Kaiwabu, ta wese toluvine qiduquidiudi adi Toluvine Qiduana."

15^j 'Inega tovale'ewa~nana wese vonegu vonaya, "Go'ila diavona ni'a u'itedi tokodada~nana 'idia toatoa, e taudi ive'ebe'ita totoa bwa'obwa'o qabudi di'we taha taha 'idia itoatoa, ta wese bona taha taha iveveqaeyedi. **16^k** Ta yubai~nana donana teni maega ni'a u'itedi, ta taudina tokodada~nana ina vovoalanea, ta ena kulufa qabuna be wese ana kaleko ina 'ekili 'ovoidi 'inega ma'igonegonena. Ta wese vei'ona ina 'ainia ta 'abiboda luluna ina felei 'aiwea na'ala 'ovoia. **17^l** Ba'e yani diavona ina 'ifoqe Yaubada ena nuanua 'inega, mana ena nuanua ba'e a'uya toluvine teni~dina edi nuanua 'inaya. E 'inega edi 'abiluvine iawafelea yubai~nana 'inaya, be yaqisa Yaubada ena nuanua tuta maimai weaqina ana aqiaqi na'ifoqe. **18^m** Ta vavine~nana ni'a u'itea kavona uda ve'wayoqa, e tauna veve'ebe'ita 'abaga taha qiduana weaqina, ta 'abaga~nana bwa'obwa'o ana toluvineavo qabudi luviluvinedi."

'Abaga Babiloni ena lufeifa

18 **1ⁿ** 'Inega wese taha tovale'ewa ya'itea mahalega webuwebui mai. Tauna me ena luvine qiduana, ta wese ena simatalega bwa'obwa'o qabuna guvesimatalia. **2ⁱ** Ta bonana qiduanega gaba vonaya,

"Abaga qiduana Babiloni
 ni'au lufeifa otaqa!
 Ta Seitani ena tofewayavovo
 be niboana lufeifadi,
 ta wese manu yubai 'ali'aligidi
 adi to'ai ni'a ive'abagea,

^g 17:12 Dan 7:7,24   ^h 17:16 Ve 18:8   ⁱ 18:2-3 Ve 14:8; Ais 13:21; 34:11-14; Iel 50:39

- 3 mana bwa'obwa'o ena di'we qabudi
   'abaga~nana ena ilivu luveifadi
   be bwavubwawudi ana 'oine 'inega ni'a inuma.
 Ta bwa'obwa'o ana toluvine qiduqidiuadi
   qabudi maega ivelamo'eno kavokavovo,
   mana 'abaga~nana kavona tokodada taha 'idewani.
 Ta 'abaga~nana ena vekaikaiwabu 'inega
   bwa'obwa'o ana tovegimwane qabudi
   edi kaikaiwabu qiduadi ni'a ilobedi."
- 4^j 'Inega mahalega wese taha bona yanoqolia vonaya,
   "Egu tomotauyavo,
   omi'a bena'e 'abaga~nana 'inega
   ona 'ifoqe fole ena luveifana navaukamana 'imia
   be ana luvematasabu luveifa~nana weaqina
   wese omi'a ona lobeia.
- 5^k Mana 'abaga~nana ena luveifana veagovi vaneqa
   kavona mahala ena vane 'idewani,
   ta ena ilivu luveifadi Yaubada ge danuafania."
- 6^l Ta wese tovale'ewa~nana vonaya,
   "'Abaga omo'e tola'ai ni'a viaqia 'imia,
   e omi'a wese 'edewana ona ve'ia 'aicea,
   ta 'eguma tauna taha yani ni'a viaqia 'imia,
   e 'inega ana ve'ia magilafuna ona viaqia 'inaya.
 Tauna ena 'oine luveifana 'inega tomotau venumedi,
   ta 'eguma vedi 'aidegana 'inega venumedi,
   e 'inega omi'a vedi magilafuna 'inega ona venumea.
- 7^m Tauna ena kaikaiwabu agona
   be wese ena qaiawa qiduana
   ni'a lobeia ena toa 'inaya,
   e 'inega ena kaikaiwabu
   ta ena qaiawa adi 'etofwafwa 'inega
   ana ve'ia ona neia visiqa be wese nuavita 'idiega.
 Mana taunega ena gagaha 'inega vonaya,
   'Ya'a kavona kwini yatoatoa,
   ta ge wese ena vewadawada'e,
   ta wese ge taha tuta 'inaya
   dou nage nuavita ena lobedi.'
- 8ⁿ 'Inega taha 'aubena 'inaya vita taha taha
   ina luveafei ina 'ifoqe 'idewani dou be,

^j 18:4 Ais 48:20; Iel 50:8; 51:6,45; 2Kol 6:17   ^k 18:5 Nug 18:20-21; Iel 51:9

^l 18:6 Same 137:8; Iel 50:15,29; 2Te 1:6   ^m 18:7 Ais 47:7-9   ⁿ 18:8 Ve 17:16

botana ta wese 'aiwe 'ala'alaina na'alaia.
 Mana Kaiwabu Yaubada Tovewaiwai otaqa
 vavine~nana naluvinea ta ana ve'ia naneia."

⁹o "Ta bwa'obwa'o ana tolувine qiduqiduadi taudi vavine~nana maega ni'a ivelamo'eno kavokavovo ta wese iqaiawa kavokavovo ena kaikaiwabu weaqidi, e taudi 'abaga~nana weaqina ina duvoyavoya be ina dou mana ni'a 'ala'alaia ta 'auna vanevane i'itea. ¹⁰Ta tolувine diavona me edi mwaniniva tufwana luluvaia ina tovolo ina 'itea, ta ina vonaya,

'Aioi! Aioi!

'Abaga qiduana ta waiwaina

Babiloni ana luvine lukwayavonega ni'a lobeal'

¹¹p "Ta wese bwa'obwa'o ana tovegimwaneavo 'abaga~nana weaqina ina nuavita ta ina dou, mana ge taha toga wese datoatoa be edi kulufa nagimwanedi, ¹²q 'edewani goula be, siliba be, dabo kaikaiwabudi be, bagi be, mwali be, kaleko sulu wadawadaeadi be, kaleko sulu kaikaiwabudi qimwaqimwalidi ta bweabweala otaqidi be, 'aiwe meiladi aqiaqina be, dona qiduqiduadi be, dabo wadawadaeadi be, 'aiwe adi maisa 'ena'ina be, kainumu kofa ta 'aeani be wese vaina kainumu namanamalidi. ¹³Ta wese vane 'idewani kemwata be, dedemusi be, keninitu be, kedimona be, dede'wa meiladi aqiaqina 'idewani inisenisi be mulo be, 'au meilana aqiaqina be, dede'wa 'aiwe olibe vuaqina 'inega be, 'oine be, falawa witi be, bulumakau be, sifi be, osi be, waga lihilihi, ta wese edi tofewa kavovo ge taha toga nagimwanedi. Vonahaqiaqi, tovegimwane diavona tomotau ikafidi ta 'abibodenaya ivesgimwaneyedi tovekaikaiwabu 'idia.

¹⁴"Inega tovegimwane diavona ina gaba 'abaga~nana 'inaya ina vonaya, Yani qabuna adi 'ita aqiaqi otaqidi eu 'ebenua'ewa ni'a iawala. Ta kulufa kaikaiwabudi uawatubo aqiaqiedi ge wese una 'ita 'eviviedi. ¹⁵r Vonahaqiaqi, tovegimwane diavona edi kaikaiwabu qiduana 'abaga~nana 'inega ni'a ilobedi, e taudi me edi mwaniniva ina tovolo luluvaiega ta 'abaga~nana ana luvematasabu waiwaina ina 'itea. Ta me edi dou be wese me edi duvoyavoya ina vonaya,

¹⁶s 'Aioi! Aioi!

O'a 'abaga qiduana lova ive'ivaliu
 kaleko sulu adi maisa qiduana
 wadawadaeadi be bweabweala otaqidi 'idiega,
 ta wese bagi viaviaqina goula
 be dabo kaikaiwabudi 'idiega,
¹⁷t ta lukwayavonega eu kaikaiwabu diavona iawala.'

^o 18:9-10 Isi 26:17; 27:30-35   ^p 18:11 Isi 27:36   ^q 18:12 Isi 27:12-13,22

^r 18:15 Isi 27:31,36   ^s 18:16 Ve 17:4   ^t 18:17 Ais 23:14; Isi 27:27-29

"Ta wese toniwaga be, waga ana tofewayavo be, togelu ta wese
 tomeqabu edi toa weaqina mane ilobelobedi edi fewa 'inega mwade'waya,
 e ba'e qabu diavona luluvaiega ina tovolo,^{18w} ta 'abaga~nana 'auna ina
 'itea ta ina 'alabwau ina vonaya, 'Lova ge taha 'abaga ana 'ita aqiaqi
 otaqina omo'e 'abaga~nana 'idewani, ta ba'itagana ma'oda?' ¹⁹'Inega edi
 nuavita 'inega 'unu'unudi 'inaya bwa'obwa'o fwayana ina a'uya be ina dou
 qiduana ta ina vonaya,

'Aioi! Aioi!

'Abaga qiduana veilaqe gegoyo ni'a lobe!

Omo'e 'abaga~nana 'inega

toniwaga qabudi edi kaikaiwabu ilobedi,
 ta lukwayavonega edi kaikaiwabu diavona
 iluve'waiva vataya.

²⁰ ^v 'Inega totoa mahala ona qaiawa!

Omi'a Yaubada ena tomotauyavo,

be ana tovesimasimanayavo
 be ena tovaletuyanayavo qabumi ona qaiawa,
 mana lova visiqa 'abaga~nana 'inega olobea,
 ta ba'itagana ena veilivu veifa 'imia
 weaqina Yaubada ni'a ve'iea.'

²¹ ^w 'Inega Yaubada ena tovale'ewa waiwaina taha dabo qidua va'inena
 silagaia inoqeい webui mwade'waya ta vonaya,

"'Abaga qiduana Babiloni una be'u
 ba'e dabo~nana 'edewana,
 be ge wese taha toga na'ita 'evivieu.

²² ^x 'Inega eu qaiawa nahawala,
 mana ge taha wese 'evosi nage 'ebelaha
 'idewani afi be, loli be, sagali
 ta wese bea ana mu'e na'ifoqe 'iuyega.

Fewa taha taha adi toalamaniavo
 ge wese ina toatoa 'iuya,
 ta wese witi ana 'ebememe
 butuna ana noqola nahawala.

²³ ^y Ta ge taha tutu wese odamu
 edi simatala nasimatala 'iuya.

Ta wese gebu tovaqi mevavinedi be me'olotodi
 bonadi qaiqaiawana na'ifoqe 'iuyega.

Vonahaqiaqi, eu tovegimwaneavo bwa'obwa'o
 ana tovegimwaneavo qabudi iveqidua va'inedi,

^w 18:18 Isi 27:32   ^v 18:20 Ais 44:23; Luve 32:43; Iel 51:48   ^w 18:21 Iel 51:63-64; Isi 26:21

^x 18:22 Ais 24:8; Isi 26:13   ^y 18:23 Iel 7:34; 16:9; 25:10

ta wese eu lu'afo'a 'inega di'we qabudi
ana totoayavo iu'avedi.

^{24 z} Ta wese Yaubada ena tovesimasimanayavo
taudi ena nuanua isimana 'ifoqeyedi uluve'aligid
ta sulalidi inoqa eu 'edayavo 'idia.
Vonahaqiaqi, o'a eu nuanua 'inega
Yaubada ena tomotauyavo iluve'aligid
bwa'obwa'o ena di'we qabudi 'idia."

Totoa mahalaya Yaubada iawahawatuboya

19 ¹ Yaubada ena tovale'ewa ena vona gumwala, ta 'abiboda
vekolukolua qiduana mahalega yanoqolia kavona qabu qiduana
bonadi, ta ivonaya,

"Aleluia!"^a

Yaubada kana awatuboya,
tauna ada To'etoyavua
ta Toatoa Vanena ta wese Tovewaiwai.

^{2 b} Tauna ena luvine tunutunuqina
ta aqiaqi otaqina ni'a ve'ifoqeyea,
mana vavine~nana tauna tovelamo'eno dididiga
ena velamo'eno kavokavovo
'inega bwa'obwa'o qabuna giveluveifea,
ta wese 'abaga~nana 'inaya
Yaubada ena tomotauyavo luve'aligid.

Ta ba'e luveifa diavona weaqidi
Yaubada luai 'ewea vavine~nana 'inaya."

³ Ta wese qabu~dina ikolua ivonaya,
"Aleluia!"

Yaubada kana awatuboya,
mana 'abaga qiduana ni'a 'ala 'ovoia
ta 'auna tuta qabuna vanevane."

⁴ 'Inega kaiwabu diavona adi yau 24 be wese 'iva'ava'ata foa
mayawai~dina tuqatuqadiega isobadi Yaubada 'iawanaya, tauna ana
galiva kaikaiwabuna 'inaya toatoa, ta ivonaya,

"Vonahaqiaqi,
ema nuanua 'idewana.
Aleluia!"

^z 18:24 Iel 51:49; Ve 17:6   ^a 19:1-6 Tuta nana me Diu Yaubada iawahawatuboya 'inega ibwauwau ivonaya, "Aleluia". Ta bona Ibeliu 'inega ana alamani "Yaubada kana awatuboya".   ^b 19:2 Luve 32:43; Ve 6:10

Lami~nana ena vaqi 'abwagana

⁵ Inega galiva kaikaiwabu~nana 'inega taha bona mai, vonaya,

"Omi'a Yaubada ena tofewayavo

ami wawa 'ena'ena'idi be ami wawa goyogoyodi

ta wese omi'a ana to'amayabayavo qabumi ona awatuboya."

^{6^c} Inega wese kavona qabu qiduana bonadi yanoqolia, ta adi noqola kavona go'il a inoinoqa butuna, ta wese kavona yavalata butuna nununuqa, ta ivonaya,

"Aleluia! Yaubada kana awatuboya,

mana tauna eda Kaiwabu Tovewaiwai

ta wese Toluvine Qiduana.

^{7^d} Kana qaiawa be kana awatubo aqiaeia

ta wese ana wawa kana givaneqea,

mana Lami ena vaqi ana tuta ni'a 'ifoqe,

ta ana gabuinoqa taunega

ni'a 'ivala edi vaqi weaqina,

⁸ ta ana gabuinoqa~nana ni'au

ana kaleko wadawadaeana

ta kaikaiwabuna Yaubada neia."

(Ta kaleko~nana ana alamani Yaubada ena tomotauyavo edi ilivu tunutunuqina.)

^{9^e} Inega tovale'ewa~nana vonegu vonaya, "Ba'e 'idewani una 'wayavi 'aicea: Tomeqabu omi'a Yaubada ni'a gabemi Lami~nana ena vaqi 'abwagana 'inaya ona qaiawa." Ta wese tovale'ewa~nana vonaya, "Simana ba'e vonahaqiaqi, ta Yaubada 'inega maimai."

^{10^f} Inega yagivelukabwebwe 'aqenaya sabi iwa'odu 'inaya, ta voneguya, "Ge wese 'edewana una viaqi, mana ya'a wese Yaubada ena tofewa kavona o'a be wese tovetumaqana qabudi Iesu Valena isimana 'ifoqeyea. Ta 'esi luanqiaqieu be Yaubada 'inaya una iwa'odu, mana tauna ena vonahaqiaqi Iesu weaqina give'ifoqeyea, ta ba'e vona~nana Yaubada ena tomotauyavo isimasimanea Niboana Gwalagwalana ena venuaha'u 'inega."

Yubai osi wadawadaeana be ana togelu

^{11^g} Inega mahala ya'itea 'e'ewa'ana, ta 'inaya yubai osi wadawadaeana ya'itea, ta ana togelu ana wawa igabea, "Ilivu tunutunuqina ta ma ana vetumaqana." Mana tauna ena luvine tunutunuqina 'inega tomotau luluvinedi, ta wese avia ana tuta 'inaya luvine tunutunuqina

^c 19:6 Ve 14:2   ^d 19:7-8 Ais 61:10; Ve 21:2   ^e 19:9 Md 22:2-3   ^f 19:10 Via 10:25-26; Ve 22:8-9   ^g 19:11 Ve 1:5; 6:2; Same 96:13; Ais 11:4

'inega luluvine. ^{12^h} Ta matana adi 'ita kavona 'aiwe saesaelina, ta 'unu'ununaya ana biatuli kaikaiwabudi 'eala i'eno'eno. Ta wese taha wawa 'waya'wayavina 'inaya 'eno'eno, ta ge taha toga wawa~nana dahalamania, ta 'esi ana 'aidegamo alahalamania. ^{13ⁱ} Ana kwakwalufai ma sulalina, ta ana wawa igabea "Yaubada ena Vona". ^{14^j} Inega mahala ana tolauviayavo ma adi kaleko wadawadaeadi ta vunavunaqidi edi osi wadawadaeadi 'idiega adi Tovamatana i'abibodea. ^{15^j} Ta Tovamatana~nana 'awanega kefata so'uso'una 'ifo'ifoqe, ta kefata~nana 'inega totoa bwa'obwa'o di'we qabudi 'idia navewawai va'inedi, ta ena luvine falafalana 'inega naluvinedi. Tauna voalanavo namemedi kavona 'oine vuaqina imemedi 'ebememe 'inaya. Ta Yaubada Tovewawai ena nuenuega ba'e 'idewani Tovamatana~nana 'inega naluvematasabudi, mana Yaubada diana vilea tomotau diavona edi luveifana weaqina. ^{16^k} Ta ana kwakwalufai 'inaya ta wese fianaya ana wawa 'waya'wayavina 'eno'eno vonaya,

“OLOTO BA'E TOLUVINE QABUDI EDI TOLUVINE,
TA WESE KAIWABU QABUDI EDI KAIWABU.”

^{17^l} Inega wese taha tovale'ewa ya'itea baba'au 'inaya tovotovolo ta manu iyewayewa dadana mahalaya 'idia gabagaba, ta vonedia, “Ova'auta omai Yaubada ena 'ai qiduana 'inaya, ^{18^m} be 'inega ona 'ai toluvine qiduquidiadi vei'odi be, toluavia adi tovamatatanayavo vei'odi be, toluavia waiwaidi vei'odi be, osiavo be adi togeluyavo vei'odi, ta wese tomotau qabudi 'idiega 'idewani tofewa kavovo be yavuyavuidi vei'odi ona 'ai be, tomotau adi wawa 'ena'ena'idi ta wese taudi adi wawa goyogoyona vei'odi ona 'ai.”

^{19ⁿ} Inega yubai~nana lova mwade'wega vanemai ta wese bwa'obwa'o ana toluvineavo qiduquidiadi me edi toluaviayavo ya'itedi ni'a iva'auta sabi vedavi osi wadawadaeana ana Togelu be ena toluaviayavo maega. ^{20^m} Vonahaqiaqi, lova yubai~nana ena tovesimasimana 'e'eu'au'avina vaina yani 'ebenuavoqana viaqidi yubai~nana ana wawega ta wese ena waiwaitega. Ta wese tovesimasimana~nana tomeqabu yubai~nana ena naba ni'a i'ewea ta wese ena tokwalui 'inaya ihiwaiwa'odu u'ava aqiaqiedi. Ta vedavi~nana 'inaya osi wadawadaeana ana Togelu me ena toluaviayavo yubai~nana ta ena tovesimasimana~nana maega ikafidi. Ta magilafudi mayawaidi ifelawebuiedi lavu saesaelina 'inaya, ta ba'e lavu~nana saesaela dabo 'wea'weavidi adi wawa salofa 'idiega. ^{21^p} Ta osi wadawadaeana ana Togelu 'awanega kefata~nana 'ifoqe, 'inega ana aviyayo qabudi luve'aligidi. Ta 'abiboda manu qabudi iwebui mai ta 'o'oadi i'anidi gamodi 'elukoko.

---

^h 19:12 Dan 10:6; Ve 1:14; 2:17   ⁱ 19:13 Ais 63:1-3; Ion 1:1,14   ^j 19:15 Same 2:9; Ve 1:16; 14:20   ^k 19:16 Ve 17:14   ^l 19:17 Isi 39:17-20   ^m 19:20 Ve 13:12-17; 20:10

Ya'wala tausani (1,000) weaqina

20 ^{1ⁿ Ta 'inega Yaubada ena tovale'ewa wese taha ya'itea mahalega webui mai. Ta nimanaya vetoa kuena ge ana 'ebelu'ovoamo ana wawa Abisi ana kihi ta wese seni taha vitana kafikafidi. ^{2^o 'Inega tovale'ewa~nana mwata qiduana ta bweabwealina kafia ta yoqonia, ta 'idewani natoa ya'wala tausani (1,000) 'idia. Ta mwata~nana tauna mwata nugwenugweina, ta wese ana wawayavo igabea Diabolo ta wese Seitani. ^{3['] Inega tovale'ewa~nana ena seni 'inega Seitani yoqonia ta felawebuiea vetoa~nana 'inaya, ta 'awana lokea. 'Inega wese Yaubada ana 'ebe'inana a'uya 'awanaya, be yaqisa Seitani ge ana fata na'ifoqe be tomotau nau'ava 'eviviedi ya'wala tausani (1,000) 'idia. Ta ya'wala diavona ina gumwala, 'inega ina li'amia be yavuyavuina natoatoa tutukukusana namo weaqina.}}}

^{4^p Ta wese galiva kaikaiwabudi ya'itedi, ta galiva diavona 'idia tomotau itoatoa taudi 'abiluvine ni'a i'ewea sabi luvine. Ta ba'e tomotau diavona taudi niboana, mana lova Iesu Valena ana simana weaqina magadi ida'ea ta i'aliga. Vonahaqiaqi, edi 'aliga 'iuna mana taudi lova ge ida iwa'odu yubai veifana 'inaya, nage ena tokwalui 'inaya. Ta wese ge nuadi yubai~nana ena naba adi kiaya nage nimadia ida a'uya. Ta 'aligega iya'itoto 'evivi, 'inega Keliso maega iluvine ya'wala tausani~dina (1,000) 'idia. ^{5^L Lova ge taha toga daya'itoto 'evivi 'aligega, ta ba'e tomotau diavona edi ya'itoto~nana ve'itayea ya'itoto 'evivi nugwenugweina to'aliga qabudi 'idiega, mana to'aliga qabudi ge ida ya'itoto 'evivi ana laba ya'wala tausani (1,000) nagumwala. ^{6^q Vonahaqiaqi, Yaubada ena tomotauyavo vaina ina ya'itoto 'evivi ya'itoto nugwenugweina 'inaya. E taudi luquiaqiedi be ina qaiawa qiduana, mana ge ana fata be ina veilaqe 'aliga vemagilafuna 'inaya. Ta 'esi ina fewa toveguba 'idewani Yaubada be Keliso weaqidi, ta 'inega Keliso~nana maega ina luvine ya'wala tausani (1,000) gamonaya.}}}

Seitani ana luvematasabu vataya

^{7^Y Ya'wala tausani~dina (1,000) ina gumwala, e 'inega Yaubada Seitani nahawafelei ta nali'ami na'ifoqe vetoa ge ena 'ebelu'ovoamo Abisi 'inega. ^{8^r Na'ifoqe natauya bwa'obwa'o ana di'we taha taha 'idia, ta di'we diavona adi wawa Gogi ta Magogi. Ta tomotau qabudi itoatoa di'we diavona 'idia nau'avedi 'inega nagaba va'auqidi vedavi weaqina. Ta toluavia diavona avo 'wayoqidi, mana adi yau kavona gelasa balabalaya. ^{9^s 'Inega mataguya me edi gagasa itautauya bwa'obwa'o qabuna 'idia,}}}

ⁿ 20:1 Ve 9:1   ^o 20:2 Nug 3:1; Ve 12:9   ^p 20:4 Dan 7:9,22,27; 1Kol 6:2; Ve 13:17

^q 20:6 Ve 1:6   ^r 20:8 Isi 38:2,9,15-16   ^s 20:9 2Kin 1:10

ta 'inega i'ifoqe Yaubada ena 'abaga veyolubea qiduana 'inaya, ta omo'e 'inaya ena tomotauyavo ni'a iva'auta itoatoa, ta itovolo vivilidi. Ta 'esi 'aiwe 'ala'alaina mahalega 'avalata'ia webui ta Seitani me ena qabuyavo lueawalidi.¹⁰^t Ta Yaubada ena tomotauyavo adi tou'ava tauna Diabolo~nana wese ifelawebuiea lavu 'ala'alaina 'inaya, ta ena 'alata dabo 'wea'weavidi salofa 'idiega. Ta lavu~nana 'inaya enavo ni'a imadufelawebuiedi 'idewani yubai~nana mwade'wega vanemai ta wese ena tovesimasimana 'e'eu'au'avina maega. Ta lavu~nana gamonaya toi~dina visiqa ina lobea tuta vataya 'inaya.

Yaubada ena luvine 'ebelu'ovo

¹¹^t Inega galiva kaikaiwabuna gegoyo ta wadawadaeana ya'itea, ta galiva~nana ana totoa wese ya'itea. 'Inega bwa'obwa'o be wese mahala idena totoa galiva~nana 'inega, ta ge taha edi 'ebeoukwaivamo, 'inega i'eluawala.¹²^u 'Inega wese to'aliga qabudi ya'itedi, taudi adi wawa 'ena'ena'idi ta wese taudi adi wawa goyogoyodi, ta itovotovolo galiva~nana matanaya, ta 'inega galiva ana totoa buki tanaidi. 'Inega taha wese buki tanaia, e ba'e buki~nana Yawai ana Buki. Ta buki diavona madutanaidi gamodia to'aliga diavona edi ilivuyavo 'waya'wayavina 'eno'eno, ta ilivu diavona 'idiega adi luvine i'ewea.¹³^v Ta tomeqabu lova i'aliga mwade'waya qabudi i'ifoqe mai, mana mwade'wa~nana ge ana fata nakafidi. Ta wese 'aliga be deba'unu ge wese adi fata be to'aliga diavona ina kafi'i'hidi. 'Inega qabudi itovolo Yaubada matanaya ta adi luvine ilobea edi ilivu adi 'etofwafwa 'inega.¹⁴ 'Inega 'aliga be deba'unu wese ifelawebuiedi lavu 'ala'alai~nana 'inaya. Ta ba'e lavu~nana tauna 'aliga vemagilafuna.¹⁵ Ta tomeqabu adi wawa ge ana 'wayavimo Yawai ana Buki gamonaya taudi wese ifelawebuiedi lavu 'ala'alaina 'inaya.

Mahala be bwa'obwa'o vauvaudi

21 ¹^w 'Inega mahala vauvauna be bwa'obwa'o vauvauna ya'itedi mana mahala be bwa'obwa'o nugwenugweidi ni'au iawala, ta wese mwade'wa 'idewani ni'a awala.²^x 'Inega 'abaga gwalagwalana ya'itea, tauna Ielusalema vauvauna mahalega webuwebui mai Yaubada 'inega. Ta ni'au vevevaiqvavuna kavona tovaqi mevavinena davaiqavu ta moqanena maega ina velobaloba.³^y Ta galiva kaikaiwabuna 'inega taha bona qiduana yanoqolia vonaya, "Ba'itagana Yaubada ena 'abaga ni'a 'ifoqe ena tomotauyavo 'idia. Ta tauna tomotau diavona maega ina toatoa,

^t 20:10 Same 11:6; Ve 19:20; 21:8   ^u 20:12 Dan 7:9-10; Md 25:31-46; Via 17:31; 2Kol 5:10;

Ve 13:8   ^v 20:13 Lom 2:6; 1Fit 1:17; Ve 2:23; 22:12   ^w 21:1 Ais 65:17; 2Fit 3:13

^x 21:2 Ais 52:1; 61:10; Ibe 11:10; 12:22; Ve 3:12   ^y 21:3 Luvi 26:11-12; Isi 37:27; Sek 2:10; 2Kol 6:16

ta taudina ena tomotauyavo, ta tauna edi Yaubada. ^{4^z} Be 'inega mataeludi naluya'waia, mana gebu wese 'aliga nage visiqa nage dou 'idia na'ifoqe, mana toa nugwenugweina ni'au awala."

^{5^a} 'Inega galiva kaikaiwabuna ana totoa vonaya, "Yani qabudi ena give'evaunidi!" Ta wese vonaya, "Vona ba'ena una 'wayavidi, mana ma adi vetumaqana ta wese vonahaqiaqi." ^{6^b} Ta wese vonegu vonaya, "Ya'a egu nuanuayavo qabudi ni'a yaviaqa 'ovoidi. Ya'a Alofa be Omega, yani qabuna edi 'ebeve'ale be edi 'ebelu'ovo. Ta togama magana luayahaya yawai go'ilina ena nei kavovoya be nanuma salufa 'inega. ^{7^c} Ta togama Seitani vewaiwai va'inea ba'e yani diavona na'ewedi 'iguyega, ta tauna na'awatamanegu ta ya'a ena 'awanatunea. ^{8^d} Ta 'esi tomwaniniva be, tomeqabu ni'a ilua'u agu vetumaqana be, tokodada be, toluve'aliga be, tovelamo'eno kavokavovo be, tobala vu ta wese tokwakwaia be, taudi tokwalui 'idia ihiwaiwa'odu ta wese tou'ava, e ba'e qabu diavona edi 'ebetoka lavu 'ala'alaina, ta lavu~nana dabo salofa 'wea'weavidi 'inega 'ala'alata. E omo'e 'aliga~nana tauna 'aliga vemagilafuna."

Ielusalema vauvauna

⁹'Inega Yaubada ena tovale'ewa adi yau seveni lova 'ebeveilaqe ma gaebadi wese adi yau seveni iguiwaqidi bwa'obwa'oya 'idiega taha iadi mai 'iguya vonaya, "Umai katauya, Lami~nana ana gabuinoqa ena ve'iteu."

^{10^e} 'Inega Niboana Gwalagwalana ena waiwai lufeagatuna'igu ta tovale'ewa~nana 'ebe'ewegu tauyegu taha bwanaga qiduana ta kuena debanaya, ta 'abaga simasimatalina ve'itegu, tauna Ielusalema mahalega webuwebui mai Yaubada 'inega. ^{11^f} Yaubada ena simatala kaikaiwabuna 'abaga~nana guvesimatalia, ta ana 'ita kavona dabo kaikaiwabuna namanamalina ana wawa yasifa, ta vevegili 'wana'wana 'edewani gelasi. ^{12^g} Ta 'abaga~nana ni'a 'ali'alina dabo 'inega, ta 'ali~nana qiduana ta kuena ta ana 'awayavo adi yau tuwelo, ta Yaubada ena tovale'ewa wese adi yau tuwelo 'awa diavona i'ita'itamakidi. Ta wese me Isileli edi gade adi yau tuwelo adi wawayavo 'waya'wayavidi 'eno'eno 'awa taha taha 'idia. ¹³'Abaga~nana ana 'awayavo toidi di'we 'aidega 'aidega 'idia. 'Inega baba'au ena 'ebeyayaqega 'awa toi be, baba'au ena 'ebewebuga 'awa toi be, bolimanega 'awa toi ta wese yalasiega 'awa toidi i'eno'eno. ¹⁴Ta 'abaga~nana ana 'ali ena 'ebevewaiwai dabo qiduqiduadi adi yau tuwelo vevetovolodi itovotovolo, ta dabo diavona 'idia Lami~nana ena tovaletuyana adi yau tuwelo adi wawayavo 'waya'wayavidi 'eno'eno.

---

^z 21:4 Ais 35:10; 65:19; Ve 7:17   ^a 21:5 2Kol 5:17   ^b 21:6 Ais 55:1; Iel 2:13; Ion 7:37; Ve 1:8,17; 22:17   ^c 21:7 2Sam 7:14; 1Yani 17:13; Same 89:26-27   ^d 21:8 Md 25:41; Ve 20:15; 22:15   ^e 21:10 Isi 40:2   ^f 21:11 Ais 60:1-2,19   ^g 21:12-13 Isi 48:30-35

^{15^h} Tovale'ewa~nana nawale maega aveveqae, ta 'ebe'etoliva viaviaqina goula 'inega nimanaya kafikafia, be 'inega 'abaga~nana be, ana 'awayavo ta wese ana 'ali na'etolivedi. ¹⁶Ta tutana 'abaga~nana 'etolivea 'inega 'itea ena vekue be, ena vane ta wese ana baba adi 'etoliva lelelea, ta 'etoliva diavona tutausani tuanidedi kilomita (2,200) 'idewani. ¹⁷Inega tovale'ewa~nana wese 'abaga~nana ana 'ali 'etolivea, ta ana bado 65 mita 'edewana. Ta tovale'ewa~nana tomotau edi sa'wa 'inega 'ali~nana sa'wea.

^{18ⁱ} 'Abaga~nana ana 'ali iviaqia dabo kaikaiwabuna ana wawa yasifa 'idiega, ta 'ali~nana gamonaya viaviaqina goula daisina 'inega, ta namanamalina kavona gelasi 'idewana. ¹⁹Ta 'ali~nana ive'ivalia mali dabo be mali dabo kaikaiwabudi 'idiega. Ta ba'e dabo diavona ma adi wawayavo adi 'ita 'inega, ta wawa diavona ba'e 'idewani: Taha dabo ana wawa yasifa be, vemagilafuna safaia be, vetoina agate be, vefoana emelodi be, ²⁰vefaibina onikisi be, vesikisina kanelieni be, vesevenina kilisoliti be, ve'eitina belio be, venainina tofasi be, veterina kilisofasi be, velevenina diasenita ta wese vetuwelona ana wawa ametisi. ²¹Ta 'awa diavona adi yau tuwelo viaviaqidi felo' 'inega. Ta 'awa 'aidegana wese felo 'aidegana 'inega ni'a iviaqia. Vonahaqiaqi, felo 'aidega 'aidega 'ena'ena'idi. Ta 'abaga~nana ana 'eda qiduana qabuna goula daisina vevegili 'wana'wana 'edewani gelasi.

²²Ta ge taha Vanue Gwalagwalana eda 'itei 'abaga~nana gamonaya, mana Kaiwabu Yaubada Tovewawai be Lami~nana taudi 'abaga~nana ana Vanue Gwalagwalana. ^{23^k} Baba'au be wai'ena ge daluaqiaqiedi be 'abaga~nana ina guvesimatali, mana Yaubada ena simatala kaikaiwabuna ni'a guguvesimatalia, ta wese Lami~nana ve'ebesimatala 'abaga~nana 'inaya. ^{24^l} Ta simatala~nana 'inega totoa bwa'obwa'o ina toatoa, be bwa'obwa'o ana toluvine qiduqiduadi edi kaikaiwabuyavo ina miedi 'abaga~nana 'inaya. ^{25^m} Ta 'abaga~nana ana 'awayavo tuta qabuna sisiwa'a vatayana, mana ge taha velovelovana da'eno'eno 'inaya. ²⁶Ta totoa bwa'obwa'o qabudi edi kulufa adi 'ita aqiaqi otaqina ta wese edi kaikaiwabuyavo ina miedi 'abaga~nana gamonaya. ^{27ⁿ} Ta ge taha yani luveifana ana fata nalugu 'abaga~nana 'inaya. Ta wese ge taha toveilivu veifa nage to'eu'au'ava adi fata be ina lugu. Ta 'esi tomeqabu taudi adi wawayavo 'waya'wayavidi ni'a 'eno'eno Lami~nana ena Buki gamonaya Yawai vataya weaqina, e taudi adi 'aidega ina lugu 'abaga~nana 'inaya.

^h 21:15 Isi 40:3; Ve 11:1   ⁱ 21:18-21 Ais 54:11-12   ^j 21:21 Felo: Dimudimu bonadiega igabea ana wawa "perl". Ba'e felo~nana kana lobeia sumwa'wa aqila gamonaya, ana 'ita kavona dabo gomogomona, wadawadaeana ta namanamalina. Ba'e felo~nana ana maisa qiduana, ta tomotau ivesfewea edi 'ivala weaqina, kavona bagi nage adi nili 'idewani.

^k 21:23 Ais 60:19-20; Ve 22:5   ^l 21:24 Ais 60:3,5   ^m 21:25 Ais 60:11   ⁿ 21:27 Ais 52:1; Isi 44:9; 1Kol 6:9-10

Go'ila be wese 'aiwe mayawaidi

22 ^{1°} Ta 'inega tovale'ewa~nana ve'itegu yawai ana go'ila, ta go'ila~nana vevegili 'wana'wana, ta inoinoqa Yaubada be Lami~nana adi galiva kaikaiwabuna 'inega, ^{2°} ta Ielusalema vauvauna ana 'eda nuaninega inoqa tauya. Ta go'ila~nana nanavinavo 'idia yawai ana 'aiweavvo itovotovolo. Ta 'aiwe diavona vuaqa taha taha ivuavuaqedu tuta ana yau tuwelo 'idia ya'wala 'aidegana gamonaya, mana wai'ena 'aidega 'aidega 'idia ivuavuaqa. Ta 'aiwe~nana 'waena tomotau qabudi bwa'obwa'oya edi mulamula, tauna 'inega iveveaqiaqi.

³ Ta vonahaqiaqi, ge taha yani luveifana na'eno'eno 'abaga~nana 'inaya, mana Yaubada ena luvine 'inega ni'a iawala. Ta Yaubada be Lami~nana adi galiva kaikaiwabuna 'abaga~nana 'inaya na'eno'eno, ta Yaubada ena tofewayavo ina iwa'odu 'inaya. ^{4°} Be wese 'iawana ina 'itei ta tauna ana wawa 'waya'wayavina na'eno'eno adi kiaya. ^{5°} Ge taha tuta wese velovelovana na'ifoqe, ta ba'e 'inega baba'au be odamu ge daluaqiaqedu 'abaga~nana 'inaya, mana Kaiwabu Yaubada tauna edi simatala, ta maega ina luvine tuta vataya 'inaya.

Ieisu ena mai

^{6°} 'Inega tovale'ewa~nana vonegu vonaya, "Ba'e vona diavona vonahaqiaqi ta wese ada fata kana vetumaqanedi. Eda Kaiwabu Yaubada ena tovesimasimanayavo Niboanina neidi, ta ena tovale'ewa vetunei mai ena tofewayavo 'idia sabi ve'itadi tola'ai nawale na'ifoqe."

^{7°} Ta Ieisu vonaya, "Onoqoli, tuta goyona ena wai. Ta tomeqabu egu vona ba'e Buki~nana 'inaya tuta ba'itagana be wese tuta maimai weaqina ivematamatayagedi luaqiaqedu be ina qaiawa."

^{8°} Ya'a Ioni ba'e yani diavona yanoqolidi ta ya'itedi. Ta yani qabuna edi 'ifoqe 'abibodanaya yagivelukabwebwe tovale'ewa~nana 'aqenaya sabi iwa'odu, mana yani diavona ni'a ve'itegu. ⁹Ta vonegu vonaya, "Ge una iwa'odu 'iguya, mana ya'a wese Yaubada ena tofewa kavona o'a be tovesimasimana ta wese ba'e Buki~nana ana tomatayagayavo 'idewani. 'Inega luaqiaqieu be Yaubada 'inaya una iwa'odu." ¹⁰Ta wese voneguya, "Yaubada ena vonayavo ba'e Buki~nana 'inaya tola'ai nawale na'ifoqe bwa'obwa'oya be mahalaya weaqina ge una a'ukwaivedi tomotau 'idiega, mana vona diavona adi aqiaqi ana tuta ni'a vadi'wedi'wea. ^{11°} Ta tomeqabu ba'itagana ilivu luveifadi iviaviaqidi, e taudi wese tuta qabuna luveifa~nana ina viaviaquia, ta tomeqabu edi ilivu bwavubbwavudi

° 22:1 Isi 47:1   [¶] 22:2 Isi 47:12; Nug 2:9; Sek 14:8; Ioe 3:18   [¶] 22:4 Md 5:8;

Ve 3:12   [¶] 22:5 Dan 7:18,27; Ve 5:10; 20:6; 21:23,25   ^s 22:6 Ve 1:1   ^t 22:7 Ve 1:3

^u 22:8-9 Ve 19:10   ^v 22:11 Dan 12:10

ba'itagana iviaviaqidi, e taudi wese tuta qabuna ilivu~nana ina viaviaqidi. Ta 'esi tomeqabu ba'itagana ilivu aqiaqidi iviaviaqidi, e taudi wese tuta qabuna ilivu aqiaqidi ina viaviaqidi, ta aiqabu edi ilivu vunavunaqidi, e taudi wese tuta qabuna edi ilivu vunavunaqina ina viaviaqidi."

^{12 w} Inega Ieisu vonaya, "Nawale ena wai, be 'inega tomotau adi ve'ia ena neidi edi ilivu adi 'etofwafwa 'inega, ^{13 x} mana ya'a Alofa be Omega, ta wese ya'a yani qabuna ana 'ebeve'ale ta ana 'ebelu'ovo.

^{14 y} "Ta tomeqabu adi kaleko kuekuena ni'a ilu'utudi ta iveauvau otaqa ina qaiawa, mana adi luaqiaqi be yawai 'aiwena vuaqina ina 'ainia ta wese luaqiaqiedi be 'abaga~nana ana 'awayavo 'idiega ina lugu. ¹⁵ Ta 'abaga~nana gwavunaya taudi toveilivu veifa ina toatoa 'idewani tobala be, tokwakwaia be, tovelamo'eno kavokavovo be, toluve'aliga, be tokwalui adi toiwā'odu ta wese taudi iu'au'ava edi vona 'inega be wese edi viaqa 'inega.

^{16 z} "Ya'a Ieisu, egu tovale'ewa ni'au yavetunei ba'e yani diavona sabi simanedi 'iuya, ta 'inega o'a una simanedi 'ekalesia 'idia. Ya'a kini Deibida ena gadeyega ta ya'a wese 'awa'awai ana 'ubwana."

^{17 a} Inega Niboana Gwalagwalana ta Lami~nana ana gabuinoqa ivonaya, "Umai!" Be wese tomeqabu ba'e vona~nana inoqolia luaqiaqiedi be ina vonaya, "Umai!" Ta tomeqabu magadi yafaia ina mai, mana yawai go'ilina ina 'ewa kavovoi be ina numa.

^{18 b} Ta tomeqabu ba'e Buki~nana ena vona ni'a onoqolia tola'ai nawale na'ifoqe bwa'obwa'oya be, mahalaya ta wese tomotau 'idia e ba'e egu vemamatamgilafu waiwaina 'imia. Vona diavona 'waya'wayavidi ba'e Buki~nana gamonaya i'eno'eno gebu wese taumi emi nuanua 'inega ona luvetomanedi, fole visiqa~dina Buki ba'e gamonaya simanedi, nawale Yaubada wese naluvefofoya 'imia. ¹⁹ Ta wese ge taha toga vona taha ba'e Buki~nana gamonega na'ewa yavuledi, fole Yaubada wese tomotau~nana ana 'iwavo yawai ana 'aiwe 'inega na'ewa yavulea. Ta wese ena 'ebetoa 'abaga gwalagwalana gamonaya be yani qabudi aqiaqidi Buki ba'e ni'a simanedi nawale 'inega na'ewa yavuledi.

^{20 c} Ieisu ba'e vona diavona ni'a simana 'ifoqeyedi ta 'awahaqiaqiedi, ta tauna vonaya, "Ao, tuta goyona ena wai!" Vonahaqiaqi ema nuanua 'edewana. Kaiwabu Ieisu, umai!

²¹ Eda Kaiwabu Ieisu ena veyoluba Yaubada ena tomotauyavo 'imia.

^w 22:12 Ais 40:10; Iel 17:10; Ve 2:23   ^x 22:13 Ais 44:6; Ve 1:8,17; 21:6   ^y 22:14 Nug 2:9;

3:22   ^z 22:16 Naba 24:17; Ais 11:1,10; Lom 1:3; Ve 2:28; 5:5   ^a 22:17 Ais 55:1; Ve 21:6

^b 22:18-19 Luve 4:2; 12:32   ^c 22:20 Md 24:30-31; 1Kol 16:22